

Handläggare

Jens Westlund
Telefon:08-508 21 150

Till

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2023-01-26

Verksamhetsplan 2023 Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till verksamhetsplan 2023 med bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Nämnden godkänner system för internkontroll, bilaga 1.
3. Nämnden godkänner väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan 2023, bilaga 2.
4. Nämnden godkänner plan för upphandling, bilaga 3.
5. Nämnden godkänner kompetensförsörjningsplan, bilaga 4.
6. Nämnden godkänner ersättningsnivåer för intäktsfinansierade verksamheter, bilaga 5.
7. Nämnden godkänner förvaltningens förslag till resultatenheter, se rubrik Resultatenheter.
8. Nämnden ansöker om budgetjustering med 0,6 mnkr för avvecklingskostnader av referensboendet Bjällran enligt ärendet.
9. Nämnden ansöker om budgetjusteringar om sammantaget 1,9 mnkr för biologisk mångfald, bilaga 8.
10. Nämnden ansöker om budgetjusteringar om sammantaget 2,3 mnkr för klimatinvesteringsmedel, bilaga 8.
11. Nämnden ansöker om budgetjusteringar om sammantaget 3,5 mnkr för medel för trygghetsskapande åtgärder, bilaga 8.
12. Nämnden ansöker om budgetjusteringar om sammantaget 0,6 mnkr för Stockholm vid vattnet, bilaga 8.
13. Nämnden ansöker om budgetjustering avseende maskiner och inventarier med 7,0 mnkr i enlighet med ärendet.
14. Nämnden anmäler omslutningsförändringar om 268,0 mnkr, se rubrik Omslutningsförändringar.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490, 129 04 Hägersten
Växel 08-508 22 000
hagersten-alsvjo@stockholm.se
start.stockholm

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budgetbeslut för 2023 med plan för 2024-2025 definieras uppdraget till stadens nämnder och bolagsstyrelser utifrån tre övergripande inriktningsmål:

- Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden
- Ett Grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
- Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder åt alla

I stadsdelsområdets perspektiv med en växande befolkning beskrivs i verksamhetsplanen genomförandet av uppdraget från kommunfullmäktige samt hur nytta skapas för respektive målgrupp.

Nämnden har tagit fram 24 nämndmål med tillhörande indikatorer och aktiviteter. Nettobudgeten för nämndens driftverksamhet uppgår till 2 977,4 mnkr och för investeringar 23,3 mnkr.

Ärendet

Varje nämnd ska upprätta en verksamhetsplan för det kommande året med utgångspunkt från den budget som kommunfullmäktige fastställt. Nämndens verksamhetsplan tillställs kommunstyrelsen för kännedom.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats av samtliga avdelningar och samordnats av avdelningen för nämndkansliet. Ärendet förhandlas enligt MBL 17 januari och pensionärsrådet behandlar ärendet den 18 januari 2023.

Innehållsförteckning

Inledning	5
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	16
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	18
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	20
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	24
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet	30
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	34
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	36
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	37
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	39
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	41
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	42
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	44
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	45
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	46
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	50
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	52

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	54
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	58
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	62
Redovisning av ekonomi.....	69
Nämndens ekonomiska förutsättningar	69
Investeringar	76
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	77
Resultatenheter	77
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	77
Budgetjusteringar.....	78
Omslutningsförändringar	81
Medel för lokaländamål.....	81
Övriga ekonomiska redovisningar.....	82
Systematiskt kvalitetsarbete.....	82

Bilagor

- Bilaga 1 System for internkontroll 2023 Hägersten-Älvsjö
- Bilaga 2 Väsentlighets- och riskanalys samt internkontroll 2023 Hägersten-Älvsjö
- Bilaga 3 Plan för upphandling 2022 Hägersten-Älvsjö
- Bilaga 4a Kompetensförsörjningsplan för nämnden Hägersten-Älvsjö 2023
- Bilaga 4b Strategisk Kompetensförsörjningsplan Hägersten-Älvsjö 2023-2025
- Bilaga 5 Ersättningsnivåer för intäktsfinansierade verksamheter
- Bilaga 6 Handlingsplan mot våldsbejakande extremism Hägersten-Älvsjö 2023
- Bilaga 7 Samverkansöverenskommelse Polisregion reviderad lägesbild december 2022
- Bilaga 8 Ansökan om budgetjusteringar för särskilda ändamål HÄ
- Bilaga 9 MBL-protokoll 17 januari 2023.

Inledning

Verksamhetsplanen för Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd anger inriktningen för verksamheten under 2023 som utgår från kommunfullmäktiges tre inriktningsmål:

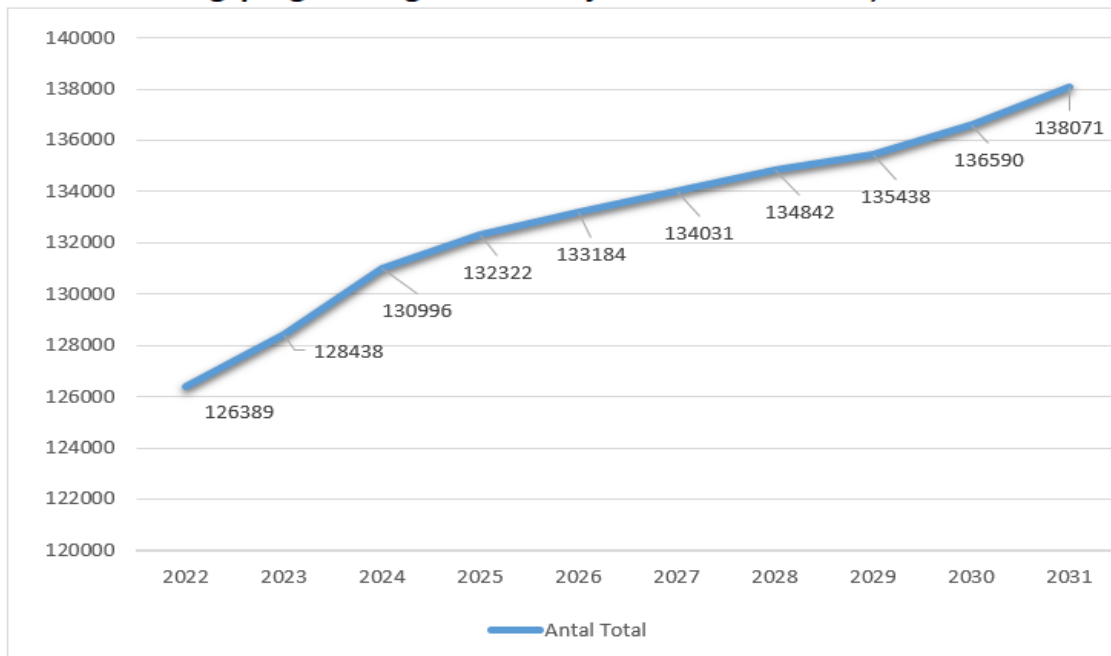
- Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden
- Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
- Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Verksamhetsplanen beskriver hur nämnden ska arbeta utifrån angivna inriktningsmål, verksamhetsområdesmål och årsmål för indikatorer.

Hägersten-Älvsjö ska vara ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart stadsdelsområde där människor trivs och vill bo, känner trygghet, tillit och framtidstro, vill bilda familj, bygga relationer och åldras.

I stadsdelsområdet ingår 17 stadsdelar, Aspudden, Fruängen, Gröndal, Herrängen, Hägersten, Hägerstensåsen, Liseberg, Liljeholmen, Långbro, Långsjö, Midsommarkransen, Mälarhöjden, Solberga, Västberga, Västertorp, Älvsjö och Örby slott. Idag bor det ca 130 000 personer i stadsdelsområdet, men befolkningen ökar snabbt. Det planeras och byggs nya bostäder, arbetsplatser, skolor och förskolor. Tillväxten sker med ett från stadsdelsnämnden gott bemötande som bygger på dialog med invånare och brukare för att utveckla den service som ges inom olika verksamhetsområden.

Befolkningsprognos Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde, antal totalt

Under de närmaste tre åren beräknas Hägersten-Älvsjös befolkning öka med knappt 5 procent. Störst ökning sker i grupperna de allra äldsta (80+), seniorer (65-79) och ungdomar i gymnasieåldern.

Stadsdelsnämnden och råden

Stadsdelsnämnden har 13 ledamöter och 13 ersättare som sammanträder en gång per månad. Det finns två rådgivande organ till stadsdelsnämnden: pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor.

Stadsdelsnämnden har ansvar för en stor del av stadens välfärdsverksamhet såsom kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, kultur och fritid, ekonomiskt bistånd, vissa arbetsmarknadsåtgärder, stadsmiljöarbete samt lokalt näringslivsarbete. Nämnden ansvarar även för medborgarkontor samt konsumentvägledning. Vidare har nämnden en viktig roll i stadens trygghetsskapande arbete samt omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser.

Pensionärsrådet

Pensionärsrådets uppgift är att ge äldre inflytande och insyn i allmänna frågor som berör deras levnadsförhållanden. Rådets ledamöter nomineras av pensionärsorganisationerna.

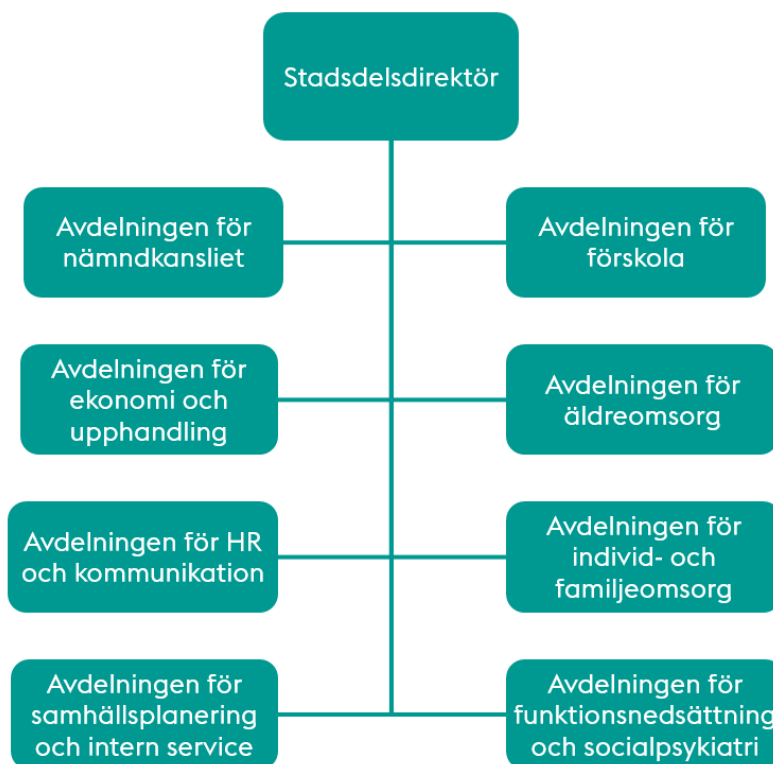
Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet för funktionshinderfrågor tar initiativ till förbättringar för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar och ska ges möjlighet att lämna synpunkter på ärenden som berör personer med funktionsnedsättning. Under 2023 kommer nya arbetssätt att tas fram för att fortsätta stärka inflytande och delaktighet med anledning av att stadens råd för funktionshinderfrågor får en ny organisering. Detta innebär att Hägersten-Älvsjö kommer att dela råd med Skärholmens stadsdelsnämnd och bestå av åtta ledamöter.

Stadsdelsförvaltningens organisation 2023

Hägersten-Älvsjös stadsdelsförvaltning leds av stadsdelsdirektören och förvaltningens ledningsgrupp. Direktören, tillsammans med avdelningscheferna utgör förvaltningsledningen.

Avdelningscheferna är direkt underställda stadsdelsdirektören och är ansvariga för verksamhet och budget inom respektive verksamhetsområde samt för uppföljning av dessa.

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktiges förslag till driftbudget för Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd 2023 är 2 977,4 mnkr netto. Jämfört med den ram som fördelades ut i kommunfullmäktiges budget 2022 ökar nämndens driftbudget med 139,2 mnkr vilket motsvarar 4,9 procent.

Investeringsbudgeten 2023 är 23,3 mnkr varav 3,1 mnkr är för inventarier och maskiner och 20,2 mnkr avser stadsmiljö.

Kommunfullmäktige tilldelar ekonomiska medel till stadsdelsnämnderna utifrån befolkningsprognoser och enligt ett fördelningssystem, där resurserna fördelas efter stadsdelsområdenas socioekonomiska struktur och genom schablonersättning per prestation. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omfördela anslaget och prioritera mellan de olika verksamheterna.

I budget 2023 ingår omslutningsförändringar avseende kostnader och intäkter om sammantaget 268,0 mnkr.

Nämndens prioriterade arbete för året

Nämndens arbete präglas av Vision 2040 och Agenda 2030:s globala hållbarhetsmål där principen *ingen ska lämnas utanför* genomsyrar nämndens arbete.

Förskola

Avdelningen leds av avdelningschef/skolchef och omfattar 83 förskolor. Från och med 2023 fördelas förskolorna på 12 förskoleenheter som leds av en rektor.

I avdelningen för förskola ingår även två stödenheter, resursenheten samt utvecklingsenheten. Utvecklingsenheten driver det övergripande systematiska kvalitetsarbetet i riktning mot en sammanhållen och likvärdig förskola. Resursenheten ansvarar för resursfördelning av ekonomiskt tilläggsbelopp, stadsdelsområdets öppna förskolor samt introduktionsförskola.

Kontinuerligt kompetensförsörjningsarbete är en förutsättning för att säkerställa god kvalitet på utbildning och undervisning. Tillgången till kvalificerade medarbetare är avgörande för utbildningens kvalitet. I dagsläget har avdelningen god tillgång till legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare, relativt jämnt fördelat över enheterna.

Utifrån föregående verksamhetsår har tre övergripande utvecklingsområden identifierats, som kommer att prioriteras under 2023:

- Hållbart ledarskap och medarbetarskap
- Språkutvecklande utbildning och undervisning
- Tillgänglig och inkluderande förskola

Utvecklingsområden med tillhörande aktiviteter beskrivs närmare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 1.2.

Individ- och familjeomsorg

Avdelningen för individ- och familjeomsorg ansvarar för att tillhandahålla förebyggande arbete, rättssäker myndighetsutövning samt kunskapsbaserade insatser i egen regi inom verksamhetsområdena individ- och familjeomsorg samt öppen fritidsverksamhet för barn och ungdomar. Avdelningen består av fem enheter och leds av en avdelningschef med stöd av en stab. Varje enhet leds av en enhetschef med ett antal biträdande enhetschefer som leder det vardagliga arbetet. Avdelningen bedriver verksamheter inom områdena:

- Myndighetsutövning inom individ- och familjeomsorg
- Uppsökande och förebyggande arbete samt stödinsatser i egen regi
- Familjerätt för Hägersten-Älvsjö och Skärholmen
- Ekonomiskt bistånd och vissa arbetsmarknadsinsatser
- Parklekar och fritidsverksamhet för ungdomar

Utifrån ovanstående faktorer samt avdelningens uppföljningar under föregående verksamhetsår, har ett antal övergripande utvecklingsområden identifierats. Dessa områden kommer att prioriteras under 2023:

- Insatser i egen regi utan biståndsbeslut
- Samordnade insatser för personer med komplexa behov genom ett fokus på att ge individcentrerat stöd
- Arbete för egen försörjning och egen bostad
- Nära ledarskap och attraktiv arbetsgivare

- Stärkt fokus på lokalförsörjning och samlokalisering
- Effektiv budgethållning

Parklekar och mötesplatser för ungdomar stärker skyddsfaktorer genom att erbjuda attraktiva aktiviteter utifrån en bred verksamhet som är anpassad efter behov och levnadsmönster. Förebyggande arbete, tidiga och samordnade insatser ska prioriteras. Barn och ungdomar som genom brister i uppväxtmiljön eller eget beteende riskerar att hamna i missbruk, kriminalitet eller uppvisa psykisk ohälsa utreds för att ta reda på behov av stöd och/eller skydd samt erbjuder kunskapsbaserade insatser i egen regi i möjligaste mån.

Verksamheterna kommer också ha stärkt fokus på arbetet med den enskildes väg till egen försörjning och bostad. För att nå framgång i arbetet för den enskildes väg mot självständighet är vidareutveckling av samarbete med aktörer som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, jobbtorg och SHIS nödvändig. Personer som är utsatta eller som utövar våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck får stöd av Relationsvårdscentrum Sydväst (RVC). Barn till vuxna med stödinsats utifrån våld, erbjuds eget samtalsstöd. Verksamheten arbetar uppsökande och har informationsinsatser riktade mot relevanta aktörer. Dessutom kommer arbetet stärkas för att vidareutveckla och intensifiera insatser och samverka tillsammans med externa aktörer, utifrån målet att inga unga ska rekryteras in i kriminalitet och att Älvsjö/Solberga inte ska definieras som ett utsatt område 2025.

Utvecklingsområden med tillhörande aktiviteter beskrivs närmare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 1.1, 1.3, 3.2, 3.3, 3.6.

Funktionsnedsättning och socialpsykiatri

Avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning ansvarar för att tillhandahålla en tillgänglig, rättssäker myndighetsutövning samt ge stöd och service inom verksamhetsområdena funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Avdelningen består av sex enheter och leds av en avdelningschef med stöd av en stab.

Avdelningen kommer under 2023 särskilt prioritera att stärka arbetet avseende:

- Samordnade insatser
- Stärkt arbete för att komma ut på arbetsmarknaden
- Öka möjligheten till en meningsfull fritid
- Förstärkt kompetens
- Ökad delaktighet för brukare
- Nära ledarskap och attraktiv arbetsgivare
- Stärkt fokus på lokalförsörjning och samlokalisering
- Effektiv budgethållning

Samverkan inom stadsdelsnämnden samt med externa aktörer ska vidareutvecklas, ett särskilt fokus kommer vara på samverkan med Region Stockholm.

Utvecklingsområden med tillhörande aktiviteter beskrivs närmare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 1.3.

Äldreomsorg

Avdelningen för äldreomsorg ansvarar för ledning och styrning och utveckling av myndighetsutövning samt utförarverksamheter inom äldreomsorgen. Utförarverksamheterna omfattar hemtjänst samt tre servicehus, en dagverksamhet och fyra vård- och omsorgsboenden där enheterna har ansvaret för hälso- och sjukvården upp till och med sjuksköterska, arbetsterapeut och sjukgymnast/fysioterapeut.

Enheten för utveckling och förebyggande arbete ansvarar bland annat för tio mötesplatser varav två aktivitetscenter som erbjuder aktiviteter, kulturupplevelser och gemenskap för alla seniorer i stadsdelsområdet. Ett prioriterat uppdrag är att motverka ofrivillig ensamhet och isolering hos äldre. Beställarenheten äldre ansvarar för biståndsbedömningen som sker utifrån den enskildes behov och förutsättningar inom ramen för gällande lagar. Den äldre har utifrån sitt biståndsbeslut möjlighet att välja utförare utifrån stadens valfrihetsmodell för hemtjänst, dagverksamhet, servicehus och vård- och omsorgsboende.

Äldreomsorgens prioriterade områden för 2023 är mat och måltider, att bryta isolering och ofrivillig ensamhet, välfärdsteknik och strategisk kompetensutveckling. Vidare ska arbetet utvecklas inom palliativ vård, stöd till anhöriga samt arbetet med att säkerställa en likställd biståndsbedömning. I fokus för utvecklingsarbetet står det förebyggande och uppsökande arbetet samt samarbetet med föreningar och civilsamhället.

Äldreomsorgen ska fortsätta att utveckla arbetet med att nå ut med information till anhöriga om anhörigstöd. Ett viktigt utvecklingsområde är användandet av digitalisering och välfärdsteknik. Detta arbete ska ske med den enskilde omsorgstagarens behov och önskemål i åtanke.

Strategisk kompetensförsörjning är prioriterat inom äldreomsorgen med fortsatta satsningar inom språkkunskaper, demensvård, geriatrik, psykisk ohälsa, palliativ vård, hbtqi, våld i nära relation och missbruk. Den medicinska kompetensen på vård- och omsorgsboenden ska öka och säkerställas. Det nära ledarskapet och en god arbetsmiljö ska stärkas och utvecklas. Äldreomsorgen kommer att se över hur verksamheten ska organiseras för att öka personalkontinuiteten och minska andelen timavlönad personal.

Utvecklingsområden med tillhörande aktiviteter beskrivs närmare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 1.4.

Samhällsplanering och intern service

Avdelningen ansvarar för stadsmiljöfrågor, trygghetsfrågor, näringslivsfrågor samt feriejobb, färdtjänsthandläggning, samordning av föräldrastöd, budget- och skuldrådgivning, konsumentvägledning och samhällsvägledning inklusive arbete med det sociala stödet till nyanlända. Inom avdelningen finns även ansvaret för lokaler, it, telefoni samt kontorsservice. Även nämndens miljö- och klimatarbete och säkerhets- och beredskapsarbete hör till avdelningens ansvarsområden.

Under 2023 kommer fokus för stadsmiljö att ligga på att öka tillgängligheten i stadsdelsområdets parker och grönområden samt att öka motståndskraften vid klimatförändringar och öka den biologiska mångfalden. Avdelningen kommer också att inleda

arbetet med att ta över parkdriften i egen regi med målet att bedriva egen drift i Älvsjö 2024 och i Hägersten och Liljeholmen 2025.

Nämndens kris- och krigsberedskap ska stärkas och under året utförs ett genomgripande arbete för att identifiera och analysera stadsdelsnämndens viktiga och samhällsviktiga verksamheter och processer. Trygghetsarbetet ska utvecklas och platsaktivering används som trygghetsskapande metod med ett särskilt fokus på Älvsjö centrum och Solberga, med målet att Stockholm inte ska ha några utsatta områden 2025. Informationssäkerhetsarbetet går vidare genom att de lokala tillämpningsanvisningarna implementeras och arbetet med att klassa information går vidare.

Nämnden växlar upp arbetet med miljö- och klimatfrågorna ytterligare för att nå de skärpta målen i budget. Bland annat genom att kartlägga verksamheternas klimatpåverkan, och ta fram strategier för hur utsläppsminskningar ska ske. Avdelningen arbetar med att stärka den biologiska mångfalden och med att lindra effekter av klimatförändringarna, som exempelvis värmeöar och skyfall.

Konsumentvägledningen tas över i egen regi under 2023 och kommer att utvecklas för att kunna ge bättre service till stadsdelsområdets invånare. Samhällsvägledarna kommer att utveckla sin verksamhet genom att erbjuda aktiviteter som läxhjälp och språkcafé både på medborgarkontoret och genom den mobila samhällsvägledningen.

Utvecklingsområden med tillhörande aktiviteter beskrivs närmare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.5, 3.7.

Ekonomi och upphandling

Avdelningen ansvarar för stöd och service inom ekonomiska frågor som budget, uppföljning, planering samt redovisning. Vidare ansvarar avdelningen för inköp- och upphandling och samordning av sociala system och lönekontroller. Vidare ska utbildningar inom ekonomi och upphandling erbjudas förvaltningens chefer och administratörer. Detta att underlätta för kärnverksamheterna att öka nämndens bidrag till en hållbar ekonomisk, social- och ekologisk utveckling. Genom att använda stadens gemensamma system för e-handel ökar förutsättningarna för att minska klimatpåverkan, ökar avtalstroheten, förbättrar den systematiska avtalsuppföljningen samt förebygger välfärdsbrott.

Utvecklingsområden med tillhörande aktiviteter beskrivs närmare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 3.1, 3.5.

HR och kommunikation

Avdelningen ansvarar för att ge stöd inom HR och kommunikation. Inom HR-området ges stöd till chefer inom bl.a. områdena arbetsrätt, rehabilitering, kompetensförsörjning, arbetsmiljö och lönebildning. Inom området kommunikation ges stöd till chefer och verksamheter bl.a. genom att skapa förutsättningar och strukturer att kommunicera med verksamhetens målgrupper samt att bistå i planering, samordning, genomförande och uppföljning av kommunikationsinsatser. Under året kommer arbetet med att fortsätta höja chefernas kunskapsnivå inom områdena arbetsmiljö, personal och anställning att fortsätta. Inom kommunikationsområdet ska budskap och kanalstrukturer fortsätta att identifieras och

sättas för att stötta organisationen, både genom intern kommunikation och extern kommunikation.

Utvecklingsområden med tillhörande aktiviteter beskrivs närmare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 3.4.

Nämndkansli

Avdelningen ansvarar bland annat för nämnd, registratur, sociala delegationen, arkivfrågor samt övergripande strategiska frågor som kvalitet, styrning och samordning av verksamhetsplaner samt internkontroll. Här finns också nämndens medicinskt ansvariga sjuksköterska (MAS). Under året ska arbetet med den interna kontrollen som ett kvalitetsverktyg fortsätta utvecklas.

Inom området registratur och nämndkansli kommer bland annat fortsatta utbildningar att hållas inom ärendehanteringssystemet eDok samt utbildningar i frågor om hantering av allmänna handlingar, OSL och ärendehantering. Vid valet 2022 fick Stockholm en ny majoritet och det har inneburit att det valts in nya ledamöter och ersättare i nämnden. Särskilda utbildnings- och informationsinsatser kommer därför att hållas i början av 2023.

Från och med 1 januari 2023 samlas socialtjänstens arkiv och personalarkivet under nämndkansliet och utvecklingen av arkivfunktionen är en viktig fråga under 2023.

Under 2023 prioriteras särskilt implementeringen av kvalitetsprogrammet och utveckling av förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

Utvecklingsområden med tillhörande aktiviteter beskrivs närmare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 3.7.

Stadens direktiv till samtliga nämnden och bolagsstyrelser

I kommunfullmäktiges budget 2023 anges direktiv till samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Nedan framgår vad nämnden avser att prioritera inom respektive område.

Långsiktig hållbar ekonomi i en turbulent omvärld

Stadsdelsnämndens verksamheter följs upp och anpassas kontinuerligt så att den ryms inom fastställd budgetram för att invånarna ska få största möjliga nytta för skattemedlen. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertialrapporter och analyserar då kostnader och intäkter som underlag för prognos på årsutfallet. Åtgärder för att öka prognossäkerheten pågår kontinuerligt i form av utbildningsinsatser, information om aktualiserade rutiner för månadsboks slut och prognosarbetet samt dialog om prognosvariationer med enheterna för att få säkrare signaler om det ekonomiska läget.

Klimatpolitiken - hela stadens ansvar

Miljö- och klimatarbetet bedrivs utifrån miljöprogrammet 2020-2023 och utifrån den lokala miljö- och klimathandlingsplanen. Stadsdelsnämnden har ett mål och en plan för hur verksamheterna ska vara fossilfria senast år 2030 och arbetar på enhetsnivå med att minska användandet av plast, förebygga avfall, minska energiförbrukningen och återvinna matavfall.

Vidare arbetar stadsdelsnämnden med att kartlägga och granska hur verksamheterna kan minska sin klimatpåverkan genom beteendeförändringar. När förnyad upphandling av parkentreprenad görs under 2023 ska tydliga miljökrav ställas för att minska stadsdelsnämndens indirekta klimatpåverkan.

Kompetensutvecklingsinsatser om klimatpåverkan från livsmedel riktade till förskolans kökspersonal ska bidra till riktningen mot en mer hållbar utveckling.

Innovation, digitalisering och upphandling

Stadsdelsnämndens arbete med att utveckla innovation och digitalisering kommer att intensifieras. Bland annat kommer en innovationsansvarig att utses för att driva frågorna. Stödet till verksamheterna i innovation och digitalisering ska öka och innovationer och idéer om digitalisering ska uppmuntras. Nämnden kommer att arbeta aktivt för att bygga digital kompetens i stadens verksamheter. Detta ska leda till en ökad effektivitet och kvalitet i verksamheterna.

Stadsdelsnämnden fortsätter att utveckla användandet av Skolplattformen, både som verktyg för det systematiska kvalitetsarbetet inom förskoleverksamheten och som kommunikationsyta för vårdnadshavare. Användandet av digitala verktyg i undervisningen samt utvecklingen av arbetsätt kopplat till digital kompetens fortsätter främjas med tillgång till digital utrustning samt fortbildning för medarbetare.

Inom avdelningen ekonomi och upphandling har arbetet med att förhindra välfärdsbrott stärkts genom att mer kompetens och resurser fördelas på uppföljning av ingångna avtal. Nämnden arbetar även aktivt att förhindra välfärdsbrott genom ökade kontroller vilka följs upp i internkontrollplanen. De upphandlingar nämnden initierar följer stadens styrdokument för att driva samhällsutvecklingen i en hållbar riktning.

Staden som arbetsgivare

Stadsdelsnämnden ska fortsätta att rusta chefer och skyddsombud inom arbetsmiljöområdet bland annat inom det systematiska arbetsmiljöarbetet. Ett tillgängligt ledarskap är viktigt för att kunna skapa och säkerställa en god arbetsmiljö där tidiga signaler på ohälsa hos medarbetare fångas upp. Att arbeta förebyggande för att sänka sjukfrånvaron är fortsatt prioriterat där stadens rehabiliteringsprocess tydliggör hur arbetet ska ske vid såväl kort- som långtidsfrånvaro.

Genom implementeringen av stadens chefsprofil kommer stadsdelsnämnden att fortsätta utveckla ledarskapet med fokus på att stötta medarbetare i deras motivation, effektivitet och engagemang. Chefer som i stadsdelsnämnden är nya i sin chefsroll, genomgår chefsintroduktion för att få en god grund till vad som förväntas i uppdraget kopplat till personalansvar och att vara arbetsgivarföreträdare utifrån stadens personalpolicy och chefsprofil.

Chefer ska ha en god kunskap inom stadens kompetensförsörjningsprocess och långsiktigt ha en plan för att utveckla, behålla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. En strategi för bemanningsplanering är också viktig för att ha medarbetare med rätt kompetens, kunskaper och erfarenheter utifrån uppdrag och mål för verksamheten och nämnden.

Samverkan för trygg och säker stad

Trygghet och säkerhet är en prioriterad fråga i stadsdelsområdet. Genom riktade satsningar tillsammans med lokala aktörer arbetar stadsdelsnämnden för att öka tryggheten på de platser som har problem med otrygghet och brottslighet. Samverkan sker bland annat genom forum som platssamverkan, där stadsdelsnämnden samverkar med polis, fastighetsägare, civilsamhälle och näringsliv för att öka tryggheten i de stadsdelar där behovet är som störst. Samarbete sker med lokalpolisområde Skärholmen och Globen, dels i enlighet med samverkansöverenskommelsen, vilken operationaliseras genom regelbundna samverkansmöten mellan kommun och polis samt genom en särskilt samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF-möten). Samverkan med trafiknämnden sker bland annat under trygghetsvandringar och i dialog om ansökningar om trygghetsmedel.

Under 2023 kommer samverkan med civilsamhället att utökas främst i stadsdelarna Älvsjö och Solberga som är ett utsatt område (i definitionen utsattområde är stadsdelarna Älvsjö och Solberga ett område, Älvsjö-Solberga). Syftet med den utökade samverkan är att utöka antalet trygghetskapande personer som rör sig i området. Vidareutveckling av sociala insatser till unga med risk för kriminalitet stärker arbetet med platssamverkan.

Samverkan för trygga barn och ungdomar med rättvisa livsvillkor

Stadsdelsnämndens förskolor har en hög inskrivningsgrad och säkerställer att alla barn får det stöd de behöver för sin utveckling inom ramen för förskolans verksamhet. Insatserna kan innebära anpassningar i arbetslagens organisation eller arbetssätt, behov av specialkompetens hos medarbetare, anpassningar av lokaler samt utökad samverkan med externa aktörer. Stadsdelsnämnden fortsätter därav utveckla former för arbetet med en tillgänglig och inkluderande förskola för alla barn. Individ- och familjeomsorgen och förskolan ska förstärka sin samverkan för att tidigare identifiera barn som behöver extra hjälp och stöd.

Barn och ungdomar i stadsdelsområdet erbjuds en meningsfull fritid. Det finns parklekar och mötesplatser för ungdomar som bidrar till att jämna ut livsvillkoren och förbättra folkhälsan genom att vara ett attraktivt alternativ för barn och unga där de möts av goda förebilder. Dessa utvecklas genom att erbjuda ett brett innehåll där öppettider och stärkt bemanning ses över utifrån målgruppen behov och tillgängliga resurser. Verksamheterna arbetar förebyggande och använder kunskapsbaserade metoder för att vara trygga, jämlika och drogfria. Kvaliteten höjs genom fortsatt arbete utifrån stadens strategi för fritids- och ungdomsgårdar.

Stadsdelsnämnden kommer att fortsätta att prioritera och utveckla det uppsökande och förebyggande arbetet samt öka möjligheten till tidiga och samordnade insatser genom att nämnden erbjuder insatser i egen regi till barn, unga och vuxna. Stöd till föräldrar genom familjecentraler, föräldrarådgivare och föräldrastödsprogram finns att tillgå.

Föräldrarådgivarnas arbete ges i nära samverkan med Region Stockholm via de två familjecentraler som finns. Tidiga samordnade insatser kommer ha ett särskilt fokus på att utveckla insatser för att förhindra att unga dras in i kriminalitet samt att erbjuda rätt stöd till barn och ungdomar med komplexa vårdbehov. Socialpsykiatrien fortsätter arbetet med arbetslivsinriktade insatser och sysselsättning för målgruppen.

Arbetet med att erbjuda ungdomar feriejobb bidrar till tillfällig sysselsättning och ett steg in på arbetsmarknaden för unga. Meningsfulla feriejobb innebär en meningsfull tillvaro under

loven, då många ungdomar kan sakna ett sammanhang och egen försörjning. Under 2023 kommer stadsdelsnämnden att öka antalet tillhandahållna feriejobb i egen regi.

Ett Stockholm med hållbar tillväxt

Under 2023 fortsätter stadsdelsnämnden att arbeta för att ytterligare utveckla samarbetet med de företagarföreningar och motsvarande nätverk som finns i stadsdelsområdet. Detta ska göras dels genom att öka kännedomen om stadens samlade näringslivsarbete, dels genom att uppmuntra till och underlätta kontakt företag och företagsgrupper sinsemellan. Stadsdelsnämnden ska stödja arbetet med ökad samverkan mellan skola och näringsliv. Stadsdelsnämnden medverkar även i lokala aktiviteter som arrangeras av företagarföreningarna.

Insatser från Jobbtorgen kopplas på i ett tidigt skede. Interna och externa insatser planeras och den enskilde görs delaktig i planeringen. Nämndens egna arbetsmarknadsinsatser, arbetsträning, matchning, offentligt skyddad anställning (OSA) och Stockholmsjobb är steg på vägen mot ett eget arbete och försörjning för personer som står långt från arbetsmarknaden. Insatserna syftar bland annat till att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att komma i arbete.

Stockholm som kulturellt centrum

Stadsdelsnämnden stärker och utvecklar kulturen i stadsdelsområdet genom samarbete med biblioteken och stadens fria kulturaktörer i syfte att fler kommer i kontakt med kulturverksamheter. Unga får möta kultur och prova eget skapande i stadsdelsnämndens verksamheter. Fritidsgårdar och öppna mötesplatser erbjuder besökarna ett brett utbud av kulturaktiviteter som riktar sig och är tillgängliga för alla. Fritidsgårdarna samarbetar med lokalt civilsamhälle och andra fritidsgårdar för att tillsammans erbjuda ett brett verksamhetsutbud. Stadsdelsförvaltningen ser systematiskt över och inventerar lokalbeståndet. Lokala föreningar har möjlighet att söka verksamhetsbidrag.

Förskolan är en kulturell mötesplats där barnen får möta och själva prova olika former av kultur och skapande. Barnen i förskolan har under sin förskoleperiod tillgång till ett varierat utbud av böcker och besöker bibliotek. Barnen möter olika former av kultur och kulturyttringar samt skapande verksamhet som integreras i undervisningen. De äldre erbjuds olika kulturmöten på boenden, mötesplatser och genom sina organisationer. Äldreomsorgen har sju öppna mötesplatser bestående av två aktivitetscenter och fem träffpunkter.

Samverkan för ökad bostadsbyggande och en hållbar stadsutveckling

Stadsdelsnämnden samverkar med andra stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag, andra myndigheter, det lokala näringslivet samt civilsamhället. Dialog och samarbete med aktörer som kan bidra till en positiv utveckling för stadsdelsområdet utvecklas inom bland annat platssamverkan. Stadsdelsnämnden har även ett tätt samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden i syfte att skapa en smidig process när staden växer och utvecklas. Det ökar tillgången till god samhällsservice i form av parker, förskolor och bostäder med särskild service.

En hållbar och demokratisk stad

Agenda 2030 utgör ett stöd för stadsdelsnämndens arbete med att utveckla stadens arbete för social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Arbetet genomförs den ordinarie verksamheten med exempelvis trygghetsarbetet, stadsutveckling, jämställdhetsintegrering, barnrättsperspektiv, minoriteters rättigheter, tillgänglighet och delaktighet för kvinnor och män med funktionsnedsättning, äldreomsorg, förskola, klimat- och miljöarbete.

Lokaldemokratin stärks genom medborgarkontorets service som bland annat ger samhällsservice till stadsdelsområdets invånare och nyanlända som är en prioriterad målgrupp. För att möta och engagera invånarna ska stadsdelsnämnden genomföra medborgardialoger och under året utreda möjligheten att genomföra medborgarbudget. Detta för att se om medborgarbudet kan engagera och utveckla lokalsamhället, där också andra grupper som normalt inte gör sina röster hörda kan nås. Se vidare under KF:s mål för verksamhetsområdet 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt.

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att tillse att det finns parklekar och mötesplatser för ungdomar av hög kvalitet inom stadsdelsområdet. Mötesplatserna utvecklas genom att erbjuda ett brett innehåll, utökade öppettider och stärkt bemanning. Fritidsverksamheten kommer att vara anpassad efter barn och ungdomars behov och levnadsmönster. Verksamheten kommer att fortsätta arbeta våldspreventivt och arbeta med metoden "En fritid fri från våld".

Stadsdelsnämndens förskolor ger alla barn lika möjligheter att utvecklas i enlighet med Barnkonventionen, Skollagen samt Förskolans läroplan. Förskolan främjar livslångt lärande, trygghet och omsorg för alla barn samt förmedlar och förankrar grundläggande demokratiska

värderingar. Förskoleavdelningen ska under 2023 fortsätta utvecklingsarbetet att definiera begreppet närvarande ledarskap i rektorsuppdraget. Arbetet omfattar att utveckla strukturer för den inre arbets- och utvecklingsorganisationen med biträdande rektorer, förskollärare och arbetslag, samt att vidareutveckla samarbetet med stödfunktionerna. Arbetet fortsätter under 2023. Under 2023 ska även kompetenshöjande insatser för förskollärare kopplade till pedagogiskt ledarskap utifrån läroplansuppdraget tas fram och genomföras. Förskoleavdelningen kommer under året bland annat prioritera; hållbart ledarskap och medarbetarskap, språkutvecklande utbildning och undervisning samt tillgänglig och inkluderande förskola.

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att nämndens sociala verksamheter ger invånare stöd. Nämnden kommer att fortsätta att prioritera det uppsökande och förebyggande arbetet samt öka möjligheten till tidiga och samordnade insatser genom att nämnden erbjuder insatser i egen regi till barn, unga och vuxna. Socialtjänsten ska förstärka sitt samarbete med förskolan för att tidigare identifiera barn som behöver extra hjälp och stöd. Ett särskilt fokus kommer ligga på att utveckla insatser för att förhindra att unga dras in i kriminalitet samt att erbjuda rätt stöd till barn och ungdomar med komplexa vårdbehov. Socialpsykiatrin fortsätter arbetet med arbetslivsinriktade insatser och sysselsättning för målgruppen.

Stadsdelsnämnden har från 1 januari 2023 delat avdelningen för social omsorg i två avdelningar. En avdelning har fokus på individ och familjeomsorg och den andra avdelningen har fokus på funktionsnedsättning. Syftet är att skapa goda förutsättningar för ett nära ledarskap samt att ytterligare förbättra verksamheten utifrån Stockholmarnas fokus och målgruppernas behov. Verksamheterna kommer att se till att stärka förutsättningarna för ledarskapet på samtliga chefsnivåer med målet att medarbetarna har ett tillgängligt ledarskap.

Stadsdelsnämndens verksamheter arbetar utifrån Handlingsplanen för en Äldrevänlig stad för en tillgänglig och inkluderande verksamhet, som ska främja ett aktivt och självständigt liv och som använder ett funktionshinderperspektiv och motverkar ålderism. Stadsdelsnämndens förebyggande och uppsökande arbete har fokus på att bryta isolering och ofrivillig ensamhet. Mötesplatserna och aktivitetscentren för seniorer erbjuder möjlighet till social samvaro, att delta i aktiviteter, kunna motionera och ta del av kulturupplevelser, som syftar till att främja en god hälsa. Äldreomsorgens prioriterade områden för 2023 är mat och måltider, bryta isolering och ofrivillig ensamhet, välfärdsteknik, kompetensutveckling inom områdena demens, geriatrik, språk. Vidare ska arbetet utvecklas inom palliativ vård, stöd till anhöriga samt arbetet med att säkerställa en likställd biståndsbedömning. I fokus för utvecklingsarbetet står det förebyggande och uppsökande arbetet.

Äldreomsorgen fortsätter utveckla arbetet med välfärdsteknik. I hemtjänsten fortgår arbetet med att erbjuda digitala inköp av matvaror samt införandet av nyckelfri hemtjänst. Insatsen digital tillsyn i hemtjänsten är under utveckling.

Inom stadsdelsnämndens ansvarsområde finns utbud av kultur och fritidsaktiviteter för olika åldrar och behov. Målet nås genom att kultur- och fritidsaktiviteter planeras för att nå nya målgrupper, bredda deltagandet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att tillse att det finns parklekar och mötesplatser för ungdomar av hög kvalitet inom stadsdelsområdet. Verksamheten bidrar till att jämna ut livsvillkoren och förbättra folkhälsan genom att vara ett attraktivt alternativ för barn och unga där de möts av goda förebilder. Mötesplatserna utvecklas genom att erbjuda ett brett innehåll, utökade öppettider och stärkt bemanning. Kvaliteten höjs genom arbete utifrån stadens strategi för fritids- och ungdomsgårdar.

I stadsdelsområdet finns parklekarna Kristallen, Vippan och Lugnet som drivs i egen regi samt Aspudsparken som drivs på entreprenad. Mötesplatserna riktar sig till ungdomar 13-18 år samt till barn och unga med funktionsvariation i åldern 7-25 år och finns i Fruängen, Älvsjö och Gröndal. En ny mötesplats för ungdomar startar i Liljeholmen under våren 2023, där en ungdomsmottagning också samlokaliseras med Region Stockholm. Nämnden erbjuder en flexibel och innovativ verksamhet som tillvaratar digitaliseringens möjligheter. Ungdomar vistas på många olika platser både fysiskt och virtuellt, vilket verksamheten anpassar sig till genom digital samt platsobunden verksamhet i hela stadsdelsområdet. Medarbetarna rör sig mellan mötesplatserna och vistas i digitala miljöer, utifrån verksamhetens inriktning och de ungas behov.

Prioriterade områden

Utifrån uppföljning för föregående verksamhetsår och utifrån stadens övergripande mål, har ett antal utvecklingsområden identifierats. Följande områden kommer att prioriteras under 2023:

- En jämlik, trygg och rik fritidsverksamhet
  - fler aktiviteter för barn och ungdomar
  - utökade öppettider
- Samverkan och samlokalisering

En jämlik, trygg och rik fritidsverksamhet

Genom att erbjuda en tillgänglig verksamhet som är anpassad efter barn och ungdomars behov och levnadsmönster stärks skyddsfaktorerna. Verksamheten har tydliga normer, tillitsfulla relationer samt ger goda möjligheter för barn och ungdomar att vidareutveckla sina egna förmågor och få uppmärksamhet för positiva beteenden, därigenom skapas en meningsfull fritid. Verksamheten kommer att fortsätta arbeta våldspreventivt och arbeta med metoden "En fritid fri från våld". Flickor, nyanlända, hbtqi+-personer samt unga med funktionsnedsättning inkluderas i verksamheten. Barn och ungdomar är med och planerar, arrangerar och genomför aktiviteter, delaktigheten är hög.

Samverkan och samlokalisering

Fritidsverksamheten sker i ökande utsträckning i samverkan med civilsamhället samt andra kommunala verksamheter som skolor och kultur- och idrottsnämnden vilket möjliggör ett brett och flexibelt verksamhetsutbud. Under året avser förvaltningen se över om

samlokalisering är möjlig och hur lokalerna kan samutnyttjas.

Agenda 2030

Nämndens arbete och insatser inom detta verksamhetsområdesmål bedöms stödja och bidra till mål 3 - God hälsa och välbefinnande, 5 - Jämställdhet samt 10 - Minskad ojämlikhet i enlighet med Agenda 2030. En redovisning för stadsdelsnämndens samlade arbete för Agenda 2030 finns under verksamhetsområdet 3.7.

Parklekarna och mötesplatserna har ett jämställdhetsperspektiv i verksamhetsplanering för att attrahera såväl pojkar som flickor samt ickebinära personer. Statistik analyseras särskilt utifrån detta och analysen utgör ett perspektiv vid planering, inköp och genomförande av aktiviteter. Arbetet har ett tydligt barnperspektiv där barns rättigheter särskilt beaktas och görs delaktiga i planering av verksamhetens innehåll.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kultur nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader	2023-01-01	2023-06-30

Nämndmål: Barn och ungdomar erbjuds en jämlik, meningsfull och trygg fritid

Beskrivning

Målen nås genom att mötesplatser för ungdomar erbjuder både öppen, riktad och platsobunden verksamhet. Fritidsverksamheterna anpassas för att inkludera alla med särskilt fokus på unga flickor, nyanlända, HBTQI+-personer samt ungdomar med funktionsnedsättning. Verksamheterna arbetar förebyggande och använder kunskapsbaserade metoder för att vara trygga, jämlika och drogfria. Parklekarna riktar sig till barn upp till tolv år och erbjuder ett varierat utbud av aktiviteter, grönytor för lek och bollspel samt plaskdammar. Inriktningen har fokus på kultur, djur och natur samt lek och rörelse. Dialoger med deltagande unga sker i form av olika råd som en del i verksamhetsutvecklingen. Samarbete sker med civilsamhället för att kunna erbjuda en bred och flexibel verksamhet vad gäller idrott, kultur och bildning, utifrån målgruppens behov och önskemål.

Förväntat resultat

- Fler barn och ungdomar deltar i mötesplatsernas och parklekarnas verksamhet.
- Ett rikt och varierat kultur- och fritidsutbud för barn och ungdomar finns i stadsdelens park och fritidsverksamheter
- Fritidsverksamheterna är jämlika och trygga.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska utreda hur öppettider och bemanning kan öka samt se över möjligheten till samlokalisering gällande parklekar och mötesplatser för ungdomar	2023-01-01	2023-08-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att stadsdelsområdets kommunala förskolor ger alla barn lika möjligheter och det stöd de behöver för att lära och utvecklas i enlighet med Barnkonventionen, Skollagen samt Förskolans läroplan.

En faktor som påverkar förskoleverksamheten är minskningen av antalet barn i åldrarna 1–5 år i stadsdelsområdet, en trend som har bestått de senaste två åren, dock ojämn över stadsdelen. Verksamheten har anpassats utifrån trenden både när det gäller lokalbeståndet och organisationen. Endast ändamålsenliga permanenta förskolelokaler är kvar i lokalbeståndet och från januari 2023 justeras antalet resultatenheter från tretton till tolv. Enligt Sweco:s befolkningsprognos ökar det totala behovet av antalet förskoleplatser successivt under kommande tioårsperiod men med start från ett lägre barnantal än tidigare prognostiserat. Det innebär att förskoleverksamheten kommer expandera framgent men att det befintliga lokalbeståndet möter platsbehovet under en längre tid än tidigare prognostiserat.

Förskolan ska främja livslångt lärande och ge trygghet och omsorg för alla barn samt förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter. Barnen i förskolan ges, oavsett könstillhörighet, möjlighet att utveckla sina förmågor och intressen med samma möjligheter och på lika villkor. Där det är möjligt att ta fram könsuppdelad statistik analyseras resultat utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Stödfrågor för jämställdhetsanalyser används vid bland annat tertialrapporter. Om förskoleenheterna uppmärksammar omotiverade könsskillnader i bedömningar, nöjdhet eller insatsernas framgång analyseras även detta.

Förskolorna erbjuder inkluderande, tillgängliga lärmiljöer och i lek och interaktion med barnen utmanas könsstereotypiska normer och värden. Ett brett urval av material, lekar och aktiviteter erbjuds för att barnen ska ha möjlighet att bredda sina lekmönster. Undervisningen sker ofta i grupper om färre barn för att värna om barns samtalsutrymme och möjliggöra för alla barn att ge uttryck för sina tankar, åsikter och idéer. På så vis möjliggörs att alla barn får lika stort inflytande över och utrymme i utbildningen oavsett könstillhörighet.

Stockholm stad är förvaltningsområde för finska, samiska och meänkieli. För förskolan innebär det att barn har rätt till förskoleplats där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på något av minoritetsspråken.

Ett systematiskt kvalitetsarbete är en förutsättning för att utveckla en likvärdig utbildning och undervisning av god kvalitet. Gemensamma stöddokument säkerställer likvärdigheten och anger riktning för utbildningen och undervisningen inom prioriterade områden som likvärdiga lärmiljöer, språk, digitalisering, kultur, måltider och fysisk aktivitet. Utifrån förskoleavdelningens uppföljningar och resultatanalyser under föregående verksamhetsår, har tre övergripande utvecklingsområden identifierats. Dessa områden kommer att prioriteras 2023:

- Hållbart ledarskap och medarbetarskap
- Språkutvecklande utbildning och undervisning
- Tillgänglig och inkluderande förskola

Hållbart ledarskap och medarbetarskap

Rapporten Ledarskap i förskolan ligger till grund för förskoleavdelningens fortsatta utveckling av arbetet med förbättrad arbetsituation för barnskötare, förskollärare och rektor i syfte att skapa ett hållbart ledarskap och medarbetarskap. Följande delar ingår i utvecklingsområdet:

- Organisatoriskt och pedagogiskt ledarskap för rektorer
- Pedagogiskt ledarskap för förskollärare
- Medarbetarskap för arbetslag

Förskoleavdelningen har under 2022 påbörjat ett utvecklingsarbete med fokus på att definiera begreppet närvarande ledarskap samt på balansen i rektorsuppdraget. Arbetet omfattar att utveckla strukturer för den inre arbets- och utvecklingsorganisationen med biträdande rektorer, förskollärare och arbetslag, samt att utveckla samarbetet med stödfunktionerna. Arbetet fortsätter under 2023.

Under 2023 ska även kompetenshöjande insatser för förskollärare kopplade till pedagogiskt ledarskap utifrån läroplansuppdraget tas fram och genomföras. I detta ingår även att gemensamt definiera nyckelbegreppen undervisning och utbildning för att främja likvärdighet. Den professionsstärkande insatsen kommer även i delar att omfatta arbetslaget som helhet.

Tillgänglig och inkluderande förskola

Förskolan ska säkerställa att alla barn får det stöd de behöver för sin utveckling inom ramen för förskolans verksamhet. Särskilda insatser är ibland nödvändiga för att möta barns individuella men även grupperns specifika behov. Behoven kan vara tillfälliga eller varaktiga, exempelvis kopplade till medicinska eller socioekonomiska förutsättningar. Insatserna kan innebära anpassningar i arbetslagens organisation eller arbetssätt, behov av specialkompetens hos medarbetare, anpassningar av lokaler samt utökad samverkan med externa aktörer. Förskoleavdelningen fortsätter därav utveckla former för arbetet med en tillgänglig och inkluderande förskola för alla barn. Avdelningen ska även genomföra en behovskartläggning avseende barn i behov av särskilt stöd i syfte att identifiera utvecklings- och stödbehov hos enheterna. Ytterligare två delar ingår i utvecklingsområdet:

- Förebyggande och främjande arbete
- Samverkan med externa aktörer

Förskoleenheterna ska under 2023 fortsätta utveckla förskolans lärmiljöer som en del i det förebyggande och inkluderande arbetet. Det påbörjade utvecklingsarbetet i samverkan med grundskolan om övergångar från förskola till skola fortsätter under 2023. Även samverkan med avdelningen för social omsorg om rutiner för orosanmälan fortsätter utvecklas.

Språkutvecklande utbildning och undervisning

Utbildningen och undervisningen ska utgå från barnens intressen där barn stimuleras och utmanas med läroplanens mål som utgångspunkt och riktning. Förskoleavdelningen

tillsammans med förskoleenheterna har under 2020–2022 tagit fram och implementerat språkprogrammet för förskolan på alla enheter. Språkutvecklande arbete ligger som ett raster över hela utbildningens innehåll, från språksamtal med vårdnadshavare vid förskolestart till språkfokus vid övergång till grundskola. Läsmiljöerna fortsätter utvecklas med fördjupningar i drama, musik, berättande och skapande, både lokalt på enheterna samt i ett övergripande perspektiv. I syfte att utveckla det kollegiala erfarenhetsutbytet ska förskoleavdelningen fortsätta samordna och sprida goda exempel på arbetslagens undervisningsformer och innehåll.

Läroplanen över hela förskoleperioden

En del i arbetet med utveckling av utbildning och undervisning är att utveckla former för uppföljning och utvärdering av läroplansmålen under förskoleperioden som helhet, 1–5 år. Förskoleavdelningen ska utreda hur arbetet med läroplansmålen under hela förskoleperioden kan utvecklas.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 4. God utbildning till alla, 5. Jämställdhet samt 10. Minskad ojämlikhet i enlighet med Agenda 2030.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	33 %	Tertial
 Antal barn per grupp	15	15	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Förskollärartäthet	15,5 st	15,5	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor	2023-01-01	2023-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesårskola	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Alla barn i förskolan stimuleras och lär utifrån sina förmågor i en utbildning med likvärdig och tillgänglig lärmiljö

Beskrivning

Målet nås genom att utbildningen bedrivs i likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer som uppmuntrar till kommunikation, lek och utforskande. Social, pedagogisk och fysisk miljö skapar tillsammans förutsättningar för barns lärande och utveckling. Språkutvecklande arbete ligger som ett raster över hela utbildningen. Rektor leder och samordnar det pedagogiska

arbetet och organiserar de strukturella förutsättningarna för utbildningen. Förskolläraren ansvarar för att undervisning bedrivs i enlighet med målen i läroplanen. Arbetslaget genomför utbildningen utifrån sina respektive uppdrag.

Gemensamt framtagna stöddokument anger riktning för utbildningen och undervisningen inom prioriterade områden som likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer, språk, digitalisering, kultur, måltider och fysisk aktivitet.

Förväntat resultat

Utbildningen ger varje barn förutsättningar att utveckla:

- Nyfikenhet, kreativitet och lust att leka och lära
- Ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska genom förskoleavdelningen utforma och genomföra kompetenshöjande insatser för förskollärare och arbetslag i pedagogiskt ledarskap utifrån läroplansuppdraget.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska genom förskoleavdelningen utreda hur arbetet med läroplansmålen under hela förskoleperioden kan utvecklas.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämndens förskoleenheter ska fortsätta utveckla sina läsmiljöer och lärmiljöer med fokus på drama, musik, berättande och skapande.	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Alla barn i förskolan utvecklar sin förståelse för grundläggande demokratiska värden i en inkluderande utbildning

Beskrivning

Målet nås genom att förskolans arbete med normer och värden präglas av barnkonventionens intentioner i en inkluderande utbildning för alla barn. Utbildningen skapar likvärdiga möjligheter för alla barn att uttrycka sina tankar och åsikter för att ha inflytande över sin vardag. Utbildningen är trygg och säker, riktlinjerna i Säker förskola, där arbetet med Aktiva åtgärder är en del, är vägledande i det arbetet. Rektor säkerställer att alla barn får det stöd de behöver för sin utveckling inom ramen för förskolans uppdrag. Undervisningen kännetecknas av lek, språk samt hållbar utveckling, där barnens förmågor och intressen tas tillvara i undervisningens utformning.

Gemensamt framtagna stöddokument anger riktning för utbildningen och undervisningen inom prioriterade områden som likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer, språk, digitalisering, kultur, måltider och fysisk aktivitet.

Förväntat resultat

Utbildningen ger varje barn förutsättningar att utveckla:

- Självständighet och tillit till sin egen förmåga
- Förmåga att fungera enskilt och i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt att ta ansvar för gemensamma regler

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska fortsätta utveckla arbetet med nationella minoriteters rättigheter.	2023-01-09	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska fortsätta utveckla rutiner för orosanmälan genom samverkan mellan förskoleavdelningen och avdelningen för social omsorg.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska genom förskoleavdelningen fortsätta utvecklingsarbetet av övergångar från förskola till grundskola i samverkan med utbildningsnämnden.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska genom förskoleavdelningen genomföra en behovskartläggning avseende barn i behov av särskilt stöd i syfte att identifiera utvecklings- och stödbehov hos enheterna.	2023-01-01	2023-08-31
Stadsdelsnämndens förskoleenheter ska fortsätta utveckla förskolans lärmiljöer som en del i det förebyggande och inkluderande arbetet.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att nämndens sociala verksamheter ger invånare stöd i enlighet med gällande lagstiftning. Utifrån avdelningens uppföljning av föregående verksamhetsår och utifrån stadens övergripande mål, har följande övergripande utvecklingsområden identifierats. Dessa områden kommer att prioriteras under 2023:

- Kunskapsbaserat stöd till invånare med stora behov
- Förebyggande arbete och tidiga insatser
- Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning
- Samordning och samlokalisering
- Nära ledarskap och en effektiv organisation

Kunskapsbaserat stöd till invånare med stora behov

Ett varierat utbud erbjuds vad gäller kunskapsbaserade insatser som motsvarar invånarnas behov i stadsdelsområdet. Stadsdelsnämnden ger insatser med god kvalitet och har en hög och tillgänglig service i egen regi för barn, ungdomar, vuxna, föräldrar och anhöriga. Handläggningen sker rättssäkert och med god transparens.

Förebyggande arbete och tidiga insatser

Stadsdelsnämnden kommer att fortsätta att prioritera det uppsökande och förebyggande arbetet samt öka möjligheten till tidiga och samordnade insatser genom att nämnden erbjuder insatser i egen regi till barn, unga och vuxna. Socialtjänsten ska förstärka sin samverkan med

förskolan för att tidigare identifiera barn som behöver extra hjälp och stöd. Samarbetet mellan förskoleavdelningen och avdelningen för social omsorg om rutiner för orosanmälan ska fortsätta utvecklas. Utöver det ska såväl föräldrastödet som riktar sig till alla, och det som riktar till vissa målgrupper med särskilda behov utvecklas ytterligare. Stöd till föräldrar genom familjecentraler, föräldrarådgivare och föräldrastödsprogram finns att tillgå. Föräldrarådgivarnas arbete ges i nära samverkan med Region Stockholm via de två familjecentraler som finns. Stadsdelsnämndens skolsociala insatser syftar till att öka skolnärvaron och verkar i ett antal utvalda grundskolor årskurs 4-9. För föräldrar som inte lever tillsammans och som har frågor som rör vårdnad, boende och umgänge erbjuder Familjerätt sydväst stöd och hjälp att komma överens och hitta former för att kunna samarbeta. En arbetsgrupp om flickors psykiska ohälsa tillsätts, utifrån de nedåtgående resultaten gällande flickors psykiska ohälsa i Stockholmsenkäten. Kompetensutveckling sker inom området suicidprevention inom ramen för den lokala handlingsplanen för att förebygga självmord.

Ett särskilt fokus kommer ligga på att utveckla insatser för att förhindra att unga dras in i kriminalitet samt att erbjuda rätt stöd till barn och ungdomar med komplexa vårdbehov. Stadsdelsnämnden kommer att stärka samordningen och förbättra arbetssätt vad gäller arbetet mot våld i nära relation genom förbättrade rutiner och arbetssätt samt screening. Stadsdelsnämnden fortsätter arbetet utifrån Islandsmodellen där stadsdelsnämnden tillsammans med polis och socialjour ser till att tillvarata våldsutsatta barn och vuxnas rätt till skydd och stöd. Förvaltningen ser över möjligheten för fler mötesplatser och träffpunkter både för personer med missbruksproblematik och socialpsykiatri med utgångspunkt från målgruppens önskemål och behov. Metoder som tjänstedesign ska tillämpas i innovationsarbetet för att på bästa sätt kunna erbjuda insatser och verksamheter som svarar mot målgruppers behov och önskemål.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Utredning och erbjudande om insatser utgår i från enskilda behov och önskemål med hög grad av delaktighet i sin egen genomförandeplan och har på så sätt stort inflytande över hur insatsen utförs. Stadsdelsnämnden arbetar fortsatt utifrån stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Inflytande, delaktighet och självbestämmande är avgörande och uppföljning av hur stöd och service fungerar och på vilket sätt det bidrar till självständighet och jämlika livsvillkor.

Socialpsykiatri fortsätter arbetet med arbetslivsinriktade insatser och sysselsättning för målgruppen. Stadsdelsnämnden erbjuder stödinsatser som boendestöd, öppen träfflokal och sysselsättning till målgruppen. Insatser till personer som står långt från arbetsmarknaden fokuserar på återhämtning och hälsofrämjande insatser. Dessutom kommer insatser göras som ligger i enlighet med stadens program för tillgänglighet och delaktighet gällande funktionsnedsättning. För att förbättra hälsan hos målgruppen kommer stadsdelsnämnden att utveckla och samordna arbetet för att sprida kunskap om tillgängliga aktiviteter, där en del handlar om att erbjuda friskvårdskort på stadens simhallar. Behovet av ledsagarservice för barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar tillgodoses för att säkerställa möjlighet till regelbundet deltagande i fritidsaktiviteter.

Det pedagogiska ramverket skapar förutsättningar för att arbetet bedrivs med hög kvalitet då medarbetare får en grundkompetens och fördjupad kunskap gällande olika typer av funktionsnedsättningar. Utöver detta fortgår satsningen vad gäller utbildning och validering till stödassistenter och stödpedagoger.

Rådet för funktionshinderfrågor tar initiativ till förbättringar för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar och ska ges möjlighet att lämna synpunkter på ärenden som berör personer med funktionsnedsättning. Under 2023 kommer nya arbetsätt att tas fram för att fortsatt stärka inflytande och delaktighet med anledning av att stadens råd för funktionshinderfrågor får en ny organisering. Detta innebär att Hägersten-Älvsjö kommer att dela råd med Skärholmens stadsdelsnämnd och bestå av åtta ledamöter. Rådet sammanträder vid minst sex tillfällen under året.

Samordning och samlokalisering

Stadsdelsnämnden ser till att samordnad individuell plan (SIP) upprättas tillsammans med brukaren när insatser behövs från socialtjänst och hälso-sjukvård, samt använder andra modeller och arbetsätt för att ge individcentrerat stöd. Samverkan, samarbete och samlokalisering med skola, hälso- och sjukvård, förskola, polis, och föreningsliv prioriteras. Samordning med närliggande stadsdelsnämnder stärks ytterligare. God kännedom om sekretess och hur informationsdelning ska ske, ökar möjligheter för samarbete och möjligheten att ge rätt stöd i rätt tid. Orosanmälningar om barn och ungdomar ökar på grund av den samverkan som finns och återkoppling ges alltid till anmälaren från socialtjänstens sida.

Stadsdelsnämnden arbetar utifrån lokalförsörjningsplanen i syfte att strukturerat säkerställa att verksamheterna inom den sociala omsorgen kan bedrivas resurseffektivt i ändamålsenliga lokaler för att möta behovet på såväl kort som på lång sikt.

Nära ledarskap och en effektiv organisation

Stadsdelsnämnden kommer under året att dela avdelningen för social omsorg i två avdelningar, En med fokus på individ och familjeomsorg och en med fokus på funktionsnedsättning. Syftet är att skapa goda förutsättningar för ett nära ledarskap samt att ytterligare förbättra verksamheten utifrån Stockholmnarnas fokus och målgruppernas behov. Verksamheterna kommer att se till att stärka förutsättningarna för ledarskapet på samtliga chefsnivåer med målet att medarbetarna har ett tillgängligt ledarskap.

Agenda 2030

Stadsdelsnämnden arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 3. God hälsa och välbefinnande, 10. Minskad ojämlikhet samt 5. Uppnå jämställdhet i enlighet med Agenda 2030 hållbarhetsmål.

Detta genom att tillse att det finns kunskapsbaserade insatser och stöd som bidrar till människors möjlighet att nå sin fulla kapacitet att bidra till samhällets utveckling. Analyser av könsuppdelad statistik görs och vid omotiverade skillnader vidtas insatser, stödfrågor för jämställdhetsanalyser används vid uppföljning. Att leva ett liv fritt från våld och diskriminering är en grundläggande mänsklig rättighet. Barnrättsperspektivet stärks i alla

verksamheter genom ökad kompetens, förbättrad samverkan och samordning samt genom att barnkonsekvensanalyser görs. Barn ska vara delaktiga och få information samt återkoppling om vad som händer och ta del av bedömningar som gäller dem.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	22 %	24 %	Tertial
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	94 %	öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	97 %	öka	År
 Andel brukare som är nöjd med sin insats - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	80 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	90 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	79 %	År
 Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	62 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	100 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)	100	Tas fram av nämnd	År
 Andel placerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75 %	75 %	Tertial
 Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	80 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatriens bostäder med särskild service från den 1 januari 2024	2023-01-01	2023-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet	2023-01-01	2023-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Barn och ungdomar har goda uppväxtvillkor

Beskrivning

Målet nås genom samverkan, kunskapsbaserat förebyggande arbete, tidiga och samordnade insatser samt intensivt stöd till barn och ungdomar och deras föräldrar med stora behov. Arbetet omfattar såväl familjerättsliga frågor och uppsökande fältarbete som insatser med och utan biståndsbeslut. Informationsutbyte mellan socialtjänst, polis och andra relevanta myndigheter fungerar väl i syfte att barn och ungdomar får rätt stöd i rätt tid. kompetensutveckling erbjuds samarbetsaktörer vad gäller orosanmälningar. Arbetssättet Signs of safety kommer att fortsätta implementeras i verksamheten.

Barn i behov av stöd är delaktiga i sin utredning och får insatser med god kvalitet. Medarbetare är drivande i arbetet avseende jämställdhet, jämlikhet samt barns rättigheter.

Förväntat resultat

- Färre ungdomar hamnar i missbruk, kriminalitet och drabbas av psykisk ohälsa.
- Barn och ungdomar i behov av stöd, upptäcks tidigt och erhåller ett kunskapsbaserat stöd
- Barn och ungdomar får tidiga och samordnade insatser.
- Föräldrar erbjuds stöd och får verktyg för föräldraskap.
- Stadsdelsnämnden och samverkansaktörer har god kännedom om orosanmälningar och hur sekretess/informationsutbyte kan ske.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska förstärka och förbättra insatserna till unga kriminella, med eller utan biståndsbeslut, som ges i egen regi.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utreda hur det administrativa stödet till handläggare kan stärkas, effektiviseras och förbättras samt se över möjligheten för utveckling och samordning av administrativa processer inom avdelningen för individ- och familjeomsorg.	2023-01-01	2023-08-31
Stadsdelsnämnden ska vidareutveckla metoder och arbetssätt för att förbättra den psykiska hälsan.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden söker medel från stadens sociala investeringsfond för arbete med projekt "Förstärkta familjehem" i samverkan Skärholmens stadsdelsnämnd	2023-01-01	2023-06-30

Nämndmål: Personer med funktionsnedsättning tillförsäkras självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap genom de insatser som ges

Beskrivning

Målet uppnås genom att kvinnor och män, flickor och pojkar med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar tillförsäkras stöd och service genom individuellt anpassade insatser. Erbjudande om insatser utgår ifrån den enskildes egna behov och önskemål med en hög grad av delaktighet i genomförandet. Behovet av stöd för barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar tillgodoses bland annat för att säkerställa möjlighet till regelbundet

deltagande i fritidsaktiviteter. Personer med en funktionsnedsättning tillförsäkras behövt stöd och service i form av till exempel boendestöd, gruppboende, sysselsättning, daglig verksamhet och stöd till att få en anställning.

Förväntat resultat

- Invånare med fysisk och psykisk funktionsnedsättning i behov av stöd, erbjuds individuella stödinsatser av god kvalitet
- Personer med funktionsnedsättning får stöd för att delta i samhällets gemenskap och arbetsliv.
- Verksamheterna håller god kvalitet, är rättssäker och likställig samt bidrar till delaktighet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska se över möjligheten att arrangera någon form av öppet hus för dagliga verksamheter i egen regi.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska skapa fler insatser och stärka arbetet med att ge brukare/deltagare stöd och möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utreda möjligheterna att tillsammans med lokala medieaktörer skapa lättillgänglig kommunikation om lokala händelser.	2023-01-01	2023-08-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet så att invånare med funktionsnedsättning bättre kan delta i hälsofrämjande aktiviteter på fritiden.	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Vuxna invånare lever ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar

Beskrivning

Målet nås genom att personer får stöd utifrån egna förutsättningar för att kunna delta i samhällets gemenskap och leva ett självständigt liv. Insatser i egen regi erbjuds i ett tidigt skede vilket minskar risken för att större åtgärder behöver erbjudas på längre sikt. Samarbetet om samsjuklighet prioriteras och samordning med Region Stockholm är avgörande för att ge ett sammanhållet stöd. Barnrättsperspektivet beaktas alltid när en förälder aktualiseras hos socialtjänsten så att barnets behov kan tillgodoses.

Vuxna och barn som är utsatta för våld i nära relation eller utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck upptäcks och får stöd samt erbjuds insatser. Stöd att förändra sitt beteende erbjuds till våldsutövare.

Den som vill lämna en kriminell livsstil erbjuds professionellt stöd genom en första kontakt inom 24 timmar. Rutinen för avhoppare ska vara känd i stadsdelsnämnden och samarbetsaktörer.

Förväntat resultat

- Vuxna med beroendeproblematik får stöd att hantera sin livssituation och leva ett självständigt liv.
- Stöd ges till invånare som utsätts för våld, anhöriga till våldsutsatta samt till personer som utsätter andra för våld.
- Den som vill lämna en kriminell livsstil får stöd att göra det.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska skapa förutsättningar för en tillgänglig, trygg och trivsam besökscentré på Telefonvägen	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska skapa möjligheter att ge öppna insatser utan biståndsbeslut för personer med beroendeproblematik	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska stärka samordning för personer som utsätts för relationsvåld samt insatserna för våldsutövare	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utveckla arbetet mot välfärdsbrott	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att äldreomsorgens nationella värdegrund och hög rättssäkerhet ska genomsyra äldreomsorgens verksamheter och insatser. Äldreomsorgens insatser ska vara av hög kvalitet, ge trygghet och stärka den äldres förmåga att leva ett värdigt och självständigt liv. Grunden för en hög kvalitet är ett gott bemötande och lyhördhet för den äldres behov och önskemål, vilket också skapar trygghet, värdighet och delaktighet.

Äldrevänlig stad

Stadsdelsnämndens verksamheter arbetar utifrån Handlingsplanen för en Äldrevänlig stad för en tillgänglig och inkluderande verksamhet, som ska främja ett aktivt och självständigt liv och som använder ett funktionshinderperspektiv och motverkar ålderism. Handlingsplanens fem prioriterade områden är delaktighet och inflytande, samverkan och partnerskap, social inkludering, bostäder och stadsmiljö samt kommunikation och information.

Stadsdelsnämndens förebyggande och uppsökande arbete har fokus på att bryta isolering och ofrivillig ensamhet. Mötesplatserna och aktivitetscentren för seniorer erbjuder möjlighet till social samvaro, att delta i aktiviteter, kunna motionera och ta del av kulturupplevelser, som syftar till att främja en god hälsa.

Boendepolaneringen är en utmaning och en viktig strategisk fråga både utifrån ett behovsperspektiv och ett resursperspektiv. Stadsdelsnämnden avser att tillsammans med fastighetsägaren Micasa fortsätta arbetet med översyn av lämpliga omställningar för att möta framtida behov och efterfrågan på bästa sätt.

När den äldre har ett omsorgsbehov ska stadsdelsnämnden erbjuda insatser av hög kvalitet genom en professionell hemtjänst och trygga vård- och omsorgsboenden. Informationen om stadens och stadsdelsnämndens verksamheter och insatser ska utvecklas.

Prioriterade områden

- Äldreomsorgens prioriterade områden för 2023 är:
- mat och måltider
- bryta isolering och ofrivillig ensamhet
- välfärdsteknik
- kompetensutveckling inom områdena demens

- geriatrik
- språk

Vidare ska arbetet utvecklas inom palliativ vård, stöd till anhöriga samt arbetet med att säkerställa en likställd biståndsbedömning. I fokus för utvecklingsarbetet står det förebyggande och uppsökande arbetet.

Maten och måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen ska förbättras. Mat, dryck och måltider tillhör livets glädjeämne och har stor betydelse för de äldres hälsa och livskvalitet. Måltiden är ofta en höjdpunkt under dagen. Mat och måltiden är viktig för att förebygga undernäring och bibehålla en god hälsa.

Medarbetare erbjuds kontinuerlig kompetensutveckling utifrån sina behov och utifrån äldreomsorgens prioriterade områden. Fortsatta satsningar inom språkkunskaper, demensvård, geriatrik, psykisk ohälsa, palliativ vård, HBTQI, våld i nära relation och missbruk. Den medicinska kompetensen på vård- och omsorgsboenden ska öka och säkerställas. Det nära ledarskapet och en god arbetsmiljö ska stärkas och utvecklas.

Äldreomsorgen fortsätter utveckla arbetet med välfärdsteknik. I hemtjänsten fortgår arbetet med att erbjuda digitala inköp av matvaror samt införandet av nyckelfri hemtjänst. Insatsen digital tillsyn i hemtjänsten är under utveckling.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 2. Ingen hunger, 3. God hälsa och välbefinnande, 5. Jämställdhet och 10. Minskad ojämlikhet i enlighet med Agenda 2030 hållbarhetsmål.

Analyser av könsuppdelad statistik görs och vid omotiverade skillnader vidtas insatser.

Stockholm stad är förvaltningsområde för finska, samiska och meänkieli. För äldreomsorgen innebär det att äldre har rätt till att få information om möjligheterna till äldreomsorg och att få hela eller en väsentlig del av sin äldreomsorg på någon av minoritetsspråken. Syftet är att ge möjlighet till äldre att bevara sitt språk och sin kulturella identitet. På Trekantens servicehus ordnas Finsk karaoke varje vecka och Fruängsgårdens verksamheter ordnar aktiviteter som uppmärksammar minoritetsdagarna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	87 %	87 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	79 %	79 %	År
 Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter	65 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	65 %	65 %	År
 Andel äldre som anger att de känner till stadsdelens aktivitetscenter och mötesplatser	65 %	Tas fram av nämnd	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm	68 %	Tas fram av nämnd	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	86 %	86 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	82 %	82 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Nämndmål: Äldre har ett tryggt, hälsosamt och självständigt liv samt en god personcentrerad vård och omsorg

Beskrivning

Äldres hälsa och välbefinnande ska stå i fokus, med utgångspunkt i ett salutogent förhållningssätt, för äldreomsorgens verksamheter och insatser.

Äldreomsorgens förebyggande arbete är viktigt för att motverka ofrivillig ensamhet och isolering. Äldreomsorgen har 10 mötesplatser varav två aktivitetscenter för alla äldre över 65 år i stadsdelsområdet. Genom Seniorhälsans verksamhet erbjuds ett välorganiserat och brett utbud av olika aktiviteter, och äldreomsorgen fortsätter att utveckla möjligheter till ökat samarbete med pensionärsorganisationerna, föreningar och civilsamhället. Arbetet med hälsa och motion fortsätter att utvecklas i samarbete med vårdcentralerna och för att nå ut till äldre som inte är kända av äldreomsorgen.

Verksamheterna arbetar efter stadens mat- och måltidspolicy med fokus på måltidsmodellen Five Aspects Meal Model (FAMM). Arbetet med maten och måltiden är viktig för att förebygga undernäring samt bibehålla en god hälsa hos de äldre där äldreomsorgens dietist har en viktig roll. I samarbete mellan hemtjänst och primärvårdsrehabiliteringen pågår ett utvecklingsarbete där personal inom hemtjänsten ska bli bättre på att identifiera äldre som löper risk för undernäring. Inom vård och omsorgsboende och servicehus utbildas sjuksköterskor med särskilt nutritionsuppdrag (SNUD). Matlyftet fortsätter och hemtjänsten kommer utbilda måltidsobservatörer i syfte att förbättra måltidssituationen.

Hemtjänsten fortsätter att utveckla arbetet med att stärka kontinuiteten, bemanningen planeras så att brukaren får hjälp av samma personal så långt som möjligt för att bidra till ökad trygghet och nöjdhet samt att möta kravet på att den fasta omsorgskontakten är en undersköterska. Hemtjänsten arbetar för att Stjärnmärka hemtjänsten och profilera hemtjänsten till målgruppen äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk.

De äldre vid vård- och omsorgsboende ska erbjudas daglig utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser. För att främja sociala och kulturella upplevelser deltar verksamheterna i stadens satsning på kulturevenemang, ungdomsbesök samt vårddjur på vård- och omsorgsboendena och servicehus. En välfungerande samverkan och korrekt informationsöverföring säkrar en god och nära vård till den enskilde. Det är också en förutsättning för det tvärprofessionella teamarbetet. Vård- och omsorgsboendena och servicehusen ska vidareutveckla teambaserat arbetssätt där olika professioners kompetens tas tillvara och ger bästa möjliga effekt för den enskilde.

Utredningar och behovsbedömningar baseras på den enskildes individuella behov och resurser. Utredningar görs enligt stadens kartläggnings- och bedömningsinstrument vilket ger ett allsidigt underlag inför beslut. Arbetssättet tryggt mottagande för en säker och trygg hemgång efter sjukhusvistelse fortsätter.

Omvårdnadspersonal i äldreomsorgen ska erbjudas möjlighet att vidareutbilda sig för att möta kommande kompetenskrav avseende undersköterskor och vårdbiträden. Undersköterskor erbjuds kompetensutveckling inom geriatrik och demens, sjuksköterskor erbjuds utbildning i geriatrisk specialkompetens. Satsningen på ökade språkkunskaper fortsätter under året. Under året erbjuds och genomförs utbildningsinsatser i bland annat förflyttningsteknik, ergonomi och palliativ vård.

Förväntat resultat

- Äldre känner sig trygga och är nöjda samt är delaktiga i utformandet av sin äldreomsorg.
- Kvinnor och män har en likvärdig äldreomsorg och att hög kontinuitet präglar insatserna.
- Äldre stärks i sin förmåga att leva värdig och självständigt.
- Äldres välbefinnande ökar med god kost och nutrition samt är nöjda med mat- och måltidssituationen.
- Verksamheterna bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och att hälso- och sjukvården är patientsäker och följs upp systematiskt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska erbjuda medarbetare inom äldreomsorgen utbildning enligt kompetensutvecklingsplan.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska erbjuda språkutbildning till berörda medarbetare i äldreomsorgen.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska fortsätta att utveckla arbetet med digitalisering och välfärdsteknik inom äldreomsorgen.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska fortsätta att utveckla och implementera arbetssättet för sjuksköterskor med särskilt nutritionsuppdrag vid vård- och omsorgsboende och servicehus.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska fortsätta utvecklingsarbetet utifrån stadens Mat- och måltidspolicy med fokus på måltidsupplevelsen och måltidsmiljön.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska genom äldreomsorgens dietist och hemtjänst fortsätta utveckla samverkan för stöd till äldre om kost och nutrition tillsammans med primärvårdens rehabilitering.	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska genom äldreomsorgens enhet för förebyggande arbete fortsätta utveckla samverkan för stöd till äldre om hälsa, motion och välmående tillsammans med vårdcentraler och primärvårdens rehabilitering.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska inom äldreomsorgens verksamheter uppmärksamma nationella minoritetsdagar.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska se över, samordna och utveckla informationen samt det uppsökande arbetet inom äldreomsorgen.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska stärka och tydliggöra ombudsrollerna i verksamheterna.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska stärka och utveckla teamarbetet inom verksamheterna samt samverkan med läkarorganisationen för en personcentrerad vård och omsorg om den äldre.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska säkerställa att äldreomsorgens medarbetare får kompetensutveckling kring bemötande av särskilt sårbara grupper - Våld i nära relation och HBTQI personer.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska säkerställa kompetensen för de basala hygienrutinerna och att rutiner finns och följs upp.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska säkerställa och utveckla möjligheterna till aktiviteter och utevistelse på vård- och omsorgsboende.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

Inom stadsdelsnämndens ansvarsområde finns utbud av kultur och fritidsaktiviteter för olika åldrar och behov. Målet nås genom att kultur- och fritidsaktiviteter planeras för att nå nya målgrupper, bredda deltagandet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer.

Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete. Särskilda medel för kultur och skapande finns avsatta för att stimulera och utveckla detta arbete. För att nå nya målgrupper är det angeläget att alla barn får prova olika former av skapande och kultur tidigt. Förskolan är en kulturell mötesplats där barnen får möta och själva prova olika former av kultur och skapande. Unga får möta kultur och prova eget skapande i stadsdelsnämndens verksamheter. De äldre erbjuds olika kulturmöten på boenden, mötesplatser och genom sina organisationer. Föreningar har möjlighet att söka bidrag för lokal verksamhet.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 10. Minskad ojämlikhet och 11. Hållbara städer och samhällen i enlighet med Agenda 2030 hållbarhetsmål.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	75 %	75 %	År
 Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77%	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	76 %	76 %	År
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	77 %	77%	År
 Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	66 %	66 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat	2023-01-01	2023-12-31
 Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsmyndigheten, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2023-01-01	2023-08-31

Nämndmål: Invånarna har tillgång till ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter

Beskrivning

Målet nås genom att stadsdelsnämndens enheter integrerar kultur i verksamhetens vardagliga arbete. Särskilda medel finns avsatt för detta. Tillgång till kultur spelar en viktig roll för barn och unga som skapar sin identitet. De äldre erbjuds olika kulturmöten på boenden, mötesplatser och genom sina organisationer. Förskolan är därför en given mötesplats som kan ge lika möjligheter till deltagande och skapande i enlighet med Stockholm stads kulturstrategiska program. Kulturpengen till förskolan samt stöd i hur arbetet med kultur kan utformas och utvecklas ökar förutsättningarna för att lyckas med intentionen.

Förskolan är en kulturell mötesplats där barnen får möta och själva prova olika former av kultur och skapande. Barnen i förskolan har ett varierat utbud av böcker och besöker bibliotek. Barnen möter olika former av kultur och kulturyttringar samt skapande verksamhet som integreras i undervisningen. Unga får möta kultur och prova eget skapande i stadsdelsnämndens verksamheter. Fritidsgårdar och öppna mötesplatser erbjuder besökarna ett brett utbud av kulturaktiviteter som riktar sig och är tillgängliga för alla. Fritidsgårdarna samarbetar med lokalt civilsamhälle och andra fritidsgårdar för att tillsammans erbjuda ett brett verksamhetsutbud.

Lokala föreningar har möjlighet att söka verksamhetsbidrag och bidrar på det sättet att utveckla kultur- och fritidsverksamheter i stadsdelsområdet.

Förvaltningen initierar samarbeten som utvecklar och stärker nätverk till och mellan föreningar och deras verksamheter. Bland annat planeras kulturprojekt som i samverkan med föreningar, förskolor, skolor, fritidsaktiviteter bjuder in till samverkan, synliggör aktörerna och stimulerar till samarbete.

Ett utvecklingsarbete pågår för att bygga kontaktytor och samarbeten mellan olika föreningar och verksamheter. Syftet är att utveckla och bredda deltagandet, nå nya målgrupper, öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga.

Vid bidragsgivning till föreningar samordnas regler och arbetssätt med stadens andra bidragsgivare för en effektivare handläggning och bättre service. Arbeta pågår för att tydliggöra och utveckla regler och syfte med bidrag till föreningar samtidigt som en rättssäker process säkerställs och oegentligheter motverkas.

Utifrån Stockholms stads kulturstrategiska program, utvecklar stadsdelsförvaltningen arbetet med att inventera lokalbestånd och behov av lokaler för kultur, fritid och föreningsliv i stadsdelsområdet. Stadsdelsområdets parker är viktiga mötesplatser som ska erbjuda både aktiviteter och rekreation.

Förväntat resultat

- Kultur- och fritidsaktiviteter planeras för att nå nya målgrupper, bredda deltagandet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga.
- Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete.
- Barn på förskola och unga i stadsdelsnämndens verksamheter får möta och själva prova olika former av kultur och skapande.
- De äldre erbjuds olika kulturmöten på boenden, träffpunkter och genom sina organisationer.
- Boende i stadsdelsnämndens grupp- och servicebostäder får stöd i att ha en rik fritid och att kunna delta i hälsofrämjande aktiviteter utifrån sina intressen.
- Föreningar har möjlighet att söka bidrag för lokal verksamhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämndens äldreomsorg ska erbjuda de äldre kulturella aktiviteter.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Stadsdelsnämnden bidrar till inriktningsmålet "Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning" genom att implementera stadens miljöprogram i form av en lokal miljö- och klimathandlingsplan. Stadsdelsnämnden kommer därmed aktivt bidra till stadens miljömål genom att minska sin energiförbrukning, minska klimatpåverkan från livsmedel och andra inköp samt fasa ut fossila bränslen och anpassa stadsdelsområdet till ett förändrat klimat.

Stadsdelsnämnden bevakar sin klimatpåverkan från bland annat resor, inköp och energiförbrukning - för att metodiskt minska sina utsläpp. Genom bland annat kompetenshöjande insatser för kökspersonal strävar nämnden efter att minska klimatpåverkan och skadlig påverkan på människor och miljö via livsmedelsinköp. Parallellt med detta görs ett arbete för att stärka naturliga kolsänkor inom stadsdelsområdet för att bidra till koldioxidlagring och därmed målet om en klimatpositiv stad 2030.

Stadsdelsnämnden bidrar vidare genom att arbeta för ökad biologisk mångfald i parker, naturmark och på förskolegårdar. Arbetet utgår ifrån stadens handlingsplan för biologisk mångfald och stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald. Stadsdelsnämnden samverkar med andra nämnder och bolag för att få bästa möjliga effekt på den biologiska mångfalden. Nämndens verksamheter arbetar systematiskt med att fasa ut produkter med skadliga ämnen i verksamheterna samt i bygg- och anläggningsprojekt.

Stadsdelsnämnden bidrar till en god framkomlighet i stadsdelsområdet genom att arbeta i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi. Stadsdelsområdets parkvägar ska hålla en hög kvalitet och vara tillgängliga.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att implementera stadens miljöprogram i form av en lokal miljö- och klimathandlingsplan. Stadsdelsnämnden ska aktivt bidra till stadens miljömål genom att minska sin energiförbrukning, minska klimatpåverkan från livsmedel och andra inköp, fasa ut fossila bränslen och anpassa stadsdelsområdet till ett förändrat klimat.

Stadsdelsnämnden bevakar sin klimatpåverkan från bland annat livsmedelsinköp och energiförbrukning och arbetar metodiskt med att minska sina utsläpp. Parallellt med detta görs ett arbete för att stärka naturliga kolsänkor inom stadsdelsområdet, bland annat genom användandet av biokol i stadsmiljöprojekt och trädplanteringar, för att bidra till koldioxidlagring och därmed målet om en klimatpositiv stad 2030.

Stadsdelsnämnden använder sig av befintliga kommunikationskanaler internt och externt för att ha en aktiv dialog och föra ut information om miljö- och klimatarbetet. Fler interna nätverk tillkommer under året och nämnden utvecklar formerna för samverkan och kommunikation med näringsliv och civilsamhälle i frågorna. Stadsdelsnämnden har ansökt om och fått beviljat att ingå i ett Openlab-projekt vilket innebär samverkan med akademien, för att hitta innovativa lösningar för hur klimatdata ska nå verksamheterna på ett träffsäkert och användarvänligt sätt.

Samtliga invånare, men särskilt grupper som redan är utsatta eller sårbara för klimatförändringarnas effekter, gynnas av ett handlingskraftigt klimatarbete med skarpa mål.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 7. Hållbar energi för alla, 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, 10. Minskad ojämlikhet, 11. Hållbara städer och samhällen, 12. Hållbar konsumtion och produktion samt 13. Bekämpa klimatförändringarna i enlighet med Agenda 2030 hållbarhetsmål.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %	100 %	År
 Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,4 kg CO2 per kg livsmedel	1,6 kg CO2 per kg livsmedel	År
 Köpt energi i stadens verksamheter	3,12 GWh	1945 GWh	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024	2023-01-01	2023-12-31
 Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Stadsdelsnämnden är en fossilbränslefri organisation med minimal klimatpåverkan

Beskrivning

Målet nås genom att stadsdelsnämnden arbetar utifrån stadens klimathandlingsplan samt miljöprogrammet i sitt miljö- och klimatarbete. Stadsdelsnämndens lokala miljö- och klimathandlingsplan sträcker sig fram till slutet av 2023. Stadsdelsnämnden tar med sin handlingsplan ett krafttag vad gäller miljö- och klimatfrågorna, och växlar nu upp arbetet ytterligare i och med skärpta miljö- och klimatmål.

Stadsdelsnämnden arbetar med att kartlägga verksamheternas klimatpåverkan, och tar fram strategier för hur utsläppsminskningar ska ske. De två metoder som främst används är investeringar i utsläppsminskande utrustning och beteendeförändringar.

Klimatinvesteringsmedel söks för de projekt där investering i utsläppsminskande åtgärder inom stadsmiljöverksamhet eller verksamhetslokaler ses som den bästa lösningen. För att åstadkomma beteendeförändringar satsar nämnden på kompetenshöjande insatser i form av bland annat utbildningar i energieffektivt beteende i storkök och hållbara kontor, samt utvecklad intern samverkan om miljö- och klimatfrågor.

När upphandlingen av ny parkentreprenad görs under 2023 ska tydliga miljökrav ställas för att minska nämndens indirekta klimatpåverkan.

Verksamheter som köper in livsmedel ska genom ökad medvetenhet minska livsmedels negativa klimatpåverkan. Genom verktyget Hantera Livs och regelbunden uppföljning ska stadsdelsnämnden få ner sina utsläpp från livsmedel ytterligare under 2023. Livsmedelsinköp är stadsdelsnämndens största källa av växthusgaser.

Stadsdelsnämnden kommer att utveckla former för att inkludera civilsamhälle och näringsliv i klimatarbetet i större utsträckning. En del i detta är att arbeta med utökad medborgardialog.

Förväntat resultat

- Stadsdelsnämnden har slutfört samtliga aktiviteter i den lokala miljö- och klimathandlingsplanen.
- Klimatpåverkan från konsumtion har minskat, stadsdelsnämnden är på god väg att bli en fossilbränslefri organisation och klimatanpassningsåtgärder har vidtagits.
- Avfall som uppstår tas om hand på ett resurseffektivt sätt enligt avfallshierarkin och matavfall sorteras i alla lokaler där det är möjligt.
- Stadsdelsnämndens energiförbrukning har minskat med en fjärdedel av mandatperiodens mål om en 10 procentig minskning.
- Användningen av plast och engångsartiklar har minskat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska fortsatt bidra med kunskap till förskolornas kokkar om livsmedels påverkan på klimatet och biologisk mångfald.	2022-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska genomföra kommunikationsinsatser och utveckla rutiner för Stocket som förstahandsval före inköp av inventarier	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska genomföra kunskapshöjande insatser för minskad klimatpåverkan i relevanta verksamheter	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska inventera och säkerställa att matavfallsinsamling är på plats i samtliga verksamhetslokaler där det är möjligt	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska inventera organisationens fordonsflotta och resvanor samt ta fram en plan för hur fordonsflottan och resor ska vara 100 % fossilbränslefria	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska starta upp ett miljö- och klimatnätverk, som samlar berörda delar av förvaltningen för effektiv samordning	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utreda hur sly ska kunna återvinnas och omvandlas till biokol	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utveckla en anpassad modell för hur relevant klimatdata når relevanta enheter	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämndens medarbetare som arbetar i tillagningskök eller mottagningskök ska gå e-utbildningen om energieffektivt beteende i storkök	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för ökad biologisk mångfald i parker, naturmark och på förskolegårdar. Arbetet utgår ifrån stadens handlingsplan för biologisk mångfald, stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald, miljöprogrammet, samt skötselplanen för Älvsjöskogens naturreservat. Att stärka den biologiska mångfalden är också en del av stadsdelsnämndens miljö- och klimathandlingsplan, där strategier och aktiviteter beskrivs.

Stadsdelsnämnden samverkar med andra nämnder och bolag för att få bästa möjliga effekt på den biologiska mångfalden. Vid exploaterings- och stadsutvecklingsprojekt deltar stadsdelsnämnden i arbetet med framtagandet av grönkompensationsåtgärder.

Stadsdelsnämnden samverkar med miljönämnden i framtagandet av strategier och förstärkningsåtgärder. Stadsdelsnämnden samverkar även med invånare som har ett intresse för stadsodling och uppmuntrar stadsodling på parkmark genom brukaravtal.

Stadsdelsnämnden arbetar systematiskt med att stärka perspektivet för biologisk mångfald och prövar nya arbetsmetoder. Åtgärder för den biologiska mångfalden går delvis hand i hand med klimatanpassningsåtgärder, som att plantera fler träd för att utöka krontäckningsgraden och skapa svalka. Stadsdelsnämnden strävar även efter att minska andelen hårdgjorda ytor, för att både skapa bättre förutsättningar för den biologiska mångfalden, och bättre kunna hantera dagvatten och skyfallsmängder. Fler grönytor skapar också svalka under värmeböljor och motverkar värmeöar.

Alla invånare gynnas av en rik biologisk mångfald, eftersom vi människor är beroende av ekosystemtjänster. Särskilt utsatta och sårbara grupper gynnas av en stärkt biologisk mångfald.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald i enlighet med Agenda 2030 hållbarhetsmål.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten	2023-01-01	2023-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB skapa nya växtbeklädda väggar	2023-01-01	2023-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer	2023-01-01	2023-08-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Parker, förskolegårdar och naturmark har en rik biologisk mångfald

Beskrivning

Målet nås genom att vidta åtgärder som finns beskrivna i miljöprogrammet 2020-2023, i den lokala miljö- och klimathandlingsplanen, i stadens handlingsplan för biologisk mångfald samt stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald. Skötselplanen för biologisk mångfald ligger till grund för arbetet med att stärka den biologiska mångfalden i Älvsjöskogens naturreservat. Reservatet fyller en viktig funktion för den biologiska mångfalden i stadsdelsområdet och i staden.

Under 2023 kommer en omfattande inventering av den biologiska mångfalden i stadsdelsområdet att göras, vilken kommer kunna ligga till grund för framtida beslut och strategier - samt utgöra en referenspunkt vid utvärdering av insatsers effekt på den biologiska mångfalden.

Stadsdelsnämnden ansöker om medel för att vidta åtgärder för att stärka den biologiska mångfalden under 2023. Åtgärderna består i betande kor på Sjöängen, en fladdermusinventering, artificiella bon åt pollinatörer och fladdermöss, samt friställning av ek- och tallmiljöer i enlighet med det stadsdelsvisa åtgärdsförslaget.

Medel kommer även att sökas för åtgärder som syftar till att lindra effekterna av kraftiga skyfall och värmeböljor samt motverka värmeöar. Bland åtgärderna finns bland annat trädplanteringar i parklekar och lekparker.

Förväntat resultat

- Stadsdelsnämnden uppnår stadens mål i handlingsplanen för biologisk mångfald och miljöprogrammet.
- Nämndens miljö- och klimathandlingsplan är implementerad för att stärka den biologiska mångfalden i stadsdelsområdet och på andra platser genom stadens processer och inköp.
- Stadsdelsnämnden har stärkt den biologiska mångfalden genom att vidta flertalet åtgärder utifrån de förslag som anges i det stadsdelsvisa åtgärdsförslaget för biologisk mångfald (SÅF) från 2022.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska inventera den biologiska mångfalden i stadsdelsområdet	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

Stadsdelsnämnden bidrar till att verksamhetsmålet uppnås genom att ge bästa möjliga förutsättningar för gång- och cykeltrafikanter - i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi. Stadsdelsrådets parkvägar ska hålla en hög kvalitet och tillgänglighet för god framkomlighet. Det ska vara enkelt, tryggt, säkert och bekvämt att välja promenad eller cykling framför att resa med fordon som har högre påverkan på klimatet. På så vis bidrar stadsdelsnämnden till att utsläppen från fordonstrafik minskar.

Alla invånare gynnas av en god framkomlighet i stadsmiljön, men särskilt mycket gynnas de grupper som aktivt eller passivt väljer bort andra färdmedel än gång och cykel. Kvinnor, barn och låginkomsttagare är grupper som i större utsträckning går eller cyklar. Framkomlighet i stadsmiljön bidrar således till en mer jämlik, jämställd och rättvis stad.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 5. Jämställdhet, 10. Minskad ojämlikhet, 11. Hållbara städer och samhällen, 13. Bekämpa klimatförändringarna i enlighet med Agenda 2030.

Nämndmål: Parkvägarna har god framkomlighet

Beskrivning

Målet nås genom att stadsdelsnämnden arbetar enligt stadens gång- och cykelplan och utifrån ett genomgripande tillgänglighetsperspektiv. Parkvägarna i stadsdelsområdet är tillgängliga och hinder avhjälpas så fort det är möjligt. Snöröjning och halkbekämpning är effektiv och sker smidigt.

I samtliga planprojekt driver stadsdelsnämnden att parkvägar ska vara tillgänglighetsanpassade. Stadsdelsnämnden följer riktlinjen om placering av parkbänkar längs parkvägarna så att äldre och andra kan vila vid behov. Parkvägar har också god sikt för att öka tryggheten i stadsdelsområdet.

Förväntat resultat

- Parkvägarna håller hög kvalitet och gynnar gång- och cykeltrafik i stadsdelsområdet.
- Infrastrukturen är tillgänglig och gångvägar följer normen för tillgänglighetsanpassning.
- Stadsdelsnämnden har en effektiv vinterväghållning för att stimulera gång- och cykeltrafik vintertid, samt minska risken för olyckor och personskador.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska inventera annekterad parkmark och ta fram en handlingsplan för återtagande	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska inventera parkvägar och trappor för att få en sammanställning av vägarnas tillstånd och behov av upprustning. Utifrån inventeringen ska en prioriteringsplan för upprustning av trappor och parkvägar tas fram.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giffria miljöer

Stadsdelsnämnden bidrar till att verksamhetsområdesmålet uppnås genom att arbeta systematiskt med att fasa ut produkter med skadliga ämnen i verksamheterna samt i bygg- och anläggningsprojekt. Projektet kemikaliesmart förskola, verktygen Chemsoft och Byggvarubedömningen, samt nämndens övergripande arbete med att fasa ut plast- och engångsartiklar utgör stommen i arbetet.

Stadsdelsnämnden samverkar med miljö- och hälsoskyddsnämnden för att säkerställa tjänlig vattenstatus på de offentliga strandbad som finns inom stadsdelsområdet. Stadsdelsnämnden samverkar även med berörda nämnder vid sanering av förorenad mark i anslutning till vattendrag.

Vidare arbetar stadsdelsnämnden med att öka andelen inköpta ekologiska livsmedel, genom bland annat kompetenshöjande insatser för kökspersonal inom förskolan. Strategier för att genomlysna och förbättra både andelen ekologiska livsmedel, klimatpåverkan från livsmedel och framöver även animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning behandlas i ett och samma paket - som under året kommer att utvecklas till att omfatta fler verksamheter. Data från Hantera Livs och Agresso ligger till grund för analys och uppföljning.

Alla invånare gynnas av åtgärder som leder till ren luft, rent vatten och giftfria miljöer. Inom verksamheter där sårbara grupper finns är det extra viktigt att arbeta med att fasa ut skadliga ämnen, vilket föranleder det fokus som ligger på just kemikaliesmart förskola.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål i Mål 3. God hälsa och välbefinnande samt 2. Hållbar konsumtion och produktion i enlighet med Agenda 2030.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	År
 Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning	88	88 %	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	70 %	70 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholm Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Stadsdelsnämnden bidrar till en god livsmiljö och har giftfria verksamheter

Beskrivning

Målet nås genom att arbeta systematiskt med verktygen Chemsoft och Byggsvarubedömningen. Under 2023 ska arbetet med de båda verktygen utvecklas, i syfte att vässa arbetet.

Vidare nås målet genom att växla upp arbetet med skadlig påverkan från livsmedelsinköp. Stadsdelsnämnden ska undersöka orsaker till att nämnden historiskt sett haft svårt att nå målen för ekologiska livsmedel, samt se över möjliga lösningar för bättre måluppfyllelse framöver. Till detta hör också arbetet med att utveckla strategier för miljö- och klimatsmarta inköp av livsmedel inom äldreomsorg och social omsorg - där förskoleavdelningens lyckosamma arbete under de senaste åren fungerar som modell.

Förväntat resultat

- Stadsdelsnämnden bidrar i möjligaste mån inom nämndens rådighet till att minska buller, dålig luft och förorenat vatten i stadsdelsområdet.
- Verksamheterna arbetar systematiskt med att fasa ut skadliga kemikalier bland förbrukningsprodukter.
- Stadsdelsnämnden har en plan som följs för att bygg- och anläggningsprojekt följer kraven i Byggvarubedömningen.
- Det finns ett systematiskt arbete för att öka andelen inköpta ekologiska livsmedel och animalier som har krav på djurskydd samt restriktiv antibiotikaanvändning ökar inom stadsdelsnämndens alla verksamheter som köper in livsmedel.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska upprätta en plan för arbetet med Byggvarubedömningen i alla bygg- och anläggningsprojekt	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utveckla strategier för miljö- och klimatsmarta inköp av livsmedel inom äldreomsorg och social omsorg	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämndens förskoleenheter ska genomföra åtgärder för att bibehålla nivå 2 samt arbeta för att uppfylla kraven i nivå 3 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola.	2022-01-01	2023-12-31

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stadsdelsnämnden bidrar till inriktningsmålet "Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla" genom att verksamheten drivs inom givna ekonomiska ramar och uppfyller uppsatta mål. Nämnden uppnår en ekonomi i balans genom systematisk styrning och uppföljning av verksamhet för att invånarna ska få största möjliga nytta för skattemedlen samt genom att säkerställa en effektiv lokalförsörjning. Stadsdelsnämndens medarbetare och chefer ges bra förutsättningar till balans mellan arbetsuppgifter och arbetsbelastning samt att arbetsmiljön är god. Goda och trygga anställningsvillkor där medarbetares anställningsform är tillsvidareanställning på heltid är normen vid nyanställningar.

Stadsdelsnämnden bidrar till att alla ska ges möjlighet till ett eget jobb genom att stärkt samverkan med jobbtorg, utvecklar samverkan med det lokala näringslivet och ger fler ungdomar möjlighet till ett feriejobb som bidrar till tillfällig sysselsättning och ett steg in på arbetsmarknaden för unga. Invånare som har behov av ekonomiskt bistånd i ett tidigt skede får individuellt anpassade insatser som leder till egen försörjning. För att möjliggöra att invånarna har ett bra boende som de har råd med arbetar nämnden utifrån stadens program för att motverka hemlöshet. Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden är en särskilt prioriterad målgrupp där barnens behov uppmärksammas utifrån deras särskilt utsatta situation. Stadsdelsnämnden arbetar för att minska antalet akuta boendelösningar och öka antal bostadskontrakt enligt modellen "Bostad först".

Stadsdelsnämnden ska stärka beredskapen i alla verksamheter och processer. Ett särskilt fokus ligger på de verksamheter som identifierats som samhällsviktiga eller är av vikt för dessa.

Hög beredskap uppnås genom en genomarbetad och dynamisk risk- och sårbarhetsanalys, tillsammans med kontinuitetshöjande planering och övning. Trygghetspunkter har utsetts och kommer under 2023 att permanentas och utrustas med nödvändigt material.

Stadsdelsnämnden bidrar öka trygghet genom förebyggande insatser. Trygghetsarbetet utgår från den lokala samverkansöverenskommelsen mellan stadsdelsnämnden, skolan och lokalpolisområdet. I samverkansöverenskommelsen görs en lokal lägesbild och gemensamma prioriteringar som rör såväl sociala insatser till särskilda målgrupper som åtgärder på särskilda platser eller situationer.

Därtill bidrar stadsdelsnämnden till förverkligandet av de mänskliga rättigheterna med särskild inriktning mot att stärka nationella minoriteters rättigheter och barnrättsarbetet. För att förbättra situationen för personer med funktionsnedsättning ska nämnden tillgängliggöra parker och grönområden i den mån det är möjligt.

På stadsdelsnämndens medborgarkontor erbjuds samhällsvägledning till stadsdelsrådets invånare, en prioriterad målgrupp är nyanlända. Den lokala demokratin ska stärkas genom medborgardialoger och för att förbättra nämndens kvalitet och service gentemot invånarna ska stadens kvalitetsprogram implementeras.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Stadsdelsnämnden bidrar till att verksamhetsområdesmålet uppnås genom att verksamheterna bedrivs inom beslutad budget och att verksamheternas lokaler är ändamålsenliga och kostnadseffektiva. Förslaget till budget utgår från stadens resursfördelningssystem och från att kommunfullmäktiges prioriteringar ska få genomslag i nämndens budget. Budgethållning är en förutsättning för kvalitet och stabilitet i verksamheten.

Stadsdelsnämndens verksamheter följs upp och anpassas kontinuerligt så att den ryms inom fastställd budgetram för att invånarna ska få största möjliga nytta för skattemedlen. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertialrapporter och analyserar då kostnader och intäkter som underlag för prognos på årsutfallet.

Vid befarade underskott vidtas åtgärder omedelbart och verksamheten anpassas utifrån de nya förutsättningarna. En förutsättning för detta är att prognoserna görs så säkra som möjligt. Åtgärder för att öka prognossäkerheten pågår kontinuerligt i form av utbildningsinsatser, information om aktualiserade rutiner för månadsbokslut och prognosarbetet samt dialog om prognosvariationer med enheterna för att få säkrare signaler om det ekonomiska läget.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 1. Jämställdhet och mål samt 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt i enlighet med Agenda 2030.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla och införa ett gemensamt digitalt system för handläggning av stadsdelsnämndernas föreningsbidrag	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Stadsdelsnämnden bedriver verksamheterna inom tilldelad ekonomisk ram

Beskrivning

Verksamheterna ska bedrivas inom beslutad budget. Styrning och uppföljning ska vara tydlig. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertialrapporter.

Nämndens lokalförsörjningsplan tas fram i samband med Underlag för budget 2024-2026. I lokalförsörjningsplanen slås nämndens långsiktiga arbete med lokaler fast, i syfte att tillgodose verksamheternas krav på ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler. Inriktningen framåt är att hyra lokaler av stadens fastighetsägande bolag. Under 2023 kommer nämnden att öppna en ny förskola om sex avdelningar i kvarteret Zachrisberg nära Årstabergrs pendeltågsstation.

Förväntat resultat

- Verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.
- Stadsdelsnämnden hyr lokaler som är ändamålsenliga och kostnadseffektiva

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska utveckla arbetet med individbaserad resultatuppföljning samt gemensam verksamhets- och ekonomiredovisning	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att invånare som har behov av ekonomiskt bistånd i ett tidigt skede får individuellt anpassade insatser som leder till egen försörjning, samt genom att arbeta utifrån de prioriterade områdena i stadens näringslivspolicy. Utifrån uppföljning för föregående verksamhetsår och utifrån stadens övergripande mål, har några övergripande utvecklingsområden identifierats.

Dessa områden kommer att prioriteras under 2023:

- Effektiv handläggning
- Stärkt samverkan med jobbtorg
- Utvecklad samverkan med det lokala näringslivet
- Fler ungdomar får ett feriejobb

Evidensbaserade instrument för bedömning används både vid nybesök och vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Handläggningen av ekonomiskt bistånd sker rättssäkert. Personer som kontaktar stadsdelsnämnden om ekonomiskt bistånd får tydlig och lättillgänglig information om rätten till ekonomiskt bistånd och handlägningsprocessen. Barnens situation i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd uppmärksammas särskilt vid långvarigt bidragsbehov och när familjen lever under osäkra boendeförhållanden. Barnkonsekvensanalyser genomförs när beslut som fattas rör hushåll med barn.

Samverkan med jobbtorg

Stadsdelsnämndens egna arbetsmarknadsinsatser; arbetsträning, matchning, offentligt skyddad anställning (OSA) och Stockholmsjobb är steg på vägen mot egen försörjning genom arbete för de personer som står långt från arbetsmarknaden. Nära samverkan kommer att ske med jobbtorgen.

Utvecklad samverkan med det lokala näringslivet

Stadsdelsnämnden arbetar utifrån stadens näringslivspolicy, genom att lotsa frågor från näringsidkare till rätt instans i staden, sprida information om aktiviteter och åtgärder som staden vidtar, bevaka lokala intressen i stadsmiljö- och tillståndsfrågor, samt att arbeta för en trygg och trivsamt miljö inom ramen för platsamverkan.

Fler ungdomar i feriejobb

Stadsdelsnämndens arbete med att erbjuda ungdomar feriejobb bidrar till tillfällig sysselsättning och ett steg in på arbetsmarknaden för unga. Meningsfulla feriejobb innebär en meningsfull tillvaro under loven, då många ungdomar kan sakna ett sammanhang och egen försörjning. Under 2023 kommer stadsdelsnämnden att öka antalet tillhandahållna feriejobb i egen regi.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 1. Ingen fattigdom, 2 Ingen hunger, 3 God hälsa och välbefinnande, 5 Jämställdhet, 8 Ekonomisk tillväxt samt 10. Minskad ojämlikhet i enlighet med Agenda 2030.

All statistik som utgör stöd i uppföljningen av måluppfyllelsen är könsuppdelad. Analyser och utveckling utifrån resultat sker med ett jämställdhetsperspektiv både vad gäller statistik som rör ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	Tertial
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	Tertial
 Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	80	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1 %	1,0 %	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	800 st	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	60 st	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	127 st	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	700 st	11 000	Tertial

Nämndmål: Invånarna är självförsörjande

Beskrivning

Målet nås genom att den som är i behov av ekonomiskt bistånd får stöd i att finna egen försörjning utifrån sina förutsättningar. Stadens utrednings- och bedömningsinstrument används. Invånare som kontaktar nämnden angående ekonomiskt bistånd får snabb och enkel information om rätten till bistånd och handlägningsprocessen. Nämnden arbetar aktivt med att förebygga felaktiga utbetalningar (FUT) genom att ge tydlig information till de sökande, egenkontroll, god kunskap om socialförsäkringarna och handlägnings- och kontrollrutiner. Om det framkommer misstanke om bidragsbrott, görs polisanmälan.

Insatser från Jobbtorgen kopplas på i ett tidigt skede. Interna och externa insatser planeras och den enskilde görs delaktig i planeringen. Nämndens egna arbetsmarknadsinsatser, arbetsträning, matchning, offentligt skyddad anställning (OSA) och Stockholmsjobb är steg på vägen mot ett eget arbete och försörjning för personer som står långt från arbetsmarknaden. Insatserna syftar bland annat till att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att komma i arbete.

Förväntat resultat

- Invånare i behov av ekonomiskt bistånd ges förutsättningar att kunna försörja sig själva genom individuellt utformade insatser och vägledning mot arbete.
- Handläggningen av ekonomiskt bistånd utgår från rättssäkerhet, tillgänglighet och tydlig information. Felaktiga utbetalningar motverkas genom tydlig information och kontroller.

- Barn i familjer som är i behov av ekonomiskt bistånd uppmärksammas särskilt och handläggningen sker med ett tydligt barnperspektiv.
- Unga utan gymnasieexamen, personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa eller funktionsnedsättningar uppmärksammas särskilt och ges lokala arbetsmarknadsinsatser av god kvalitet för att förberedas för insatser från Jobbtorgen.

Nämndmål: Stadsdelsnämnden samverkar med det lokala näringslivet och bidrar till ett gott företagsklimat

Beskrivning

Målet nås genom att arbeta utifrån stadens näringslivspolicy, och därmed lotsa frågor från näringsidkare till rätt instans i staden, sprida information om aktiviteter och åtgärder som staden vidtar, bevaka lokala intressen i stadsmiljö- och tillståndsfrågor, samt att arbeta för en trygg och trivsamt miljö inom ramen för platssamverkan.

Genom platssamverkan involveras näringslivet och fastighetsägare i gemensamt arbete tillsammans med staden, civilsamhället, polisen, regionen och aktörer för att öka trygghet, trivsel och utveckling, med särskilt fokus på utpekade platser där särskilda behov finns. Utöver platssamverkan på dessa etablerade platser, kommer stadsdelsnämnden att medverka till att utveckla arbetsmetoder och rutiner för samverkan mellan olika verksamheter på andra platser där ordningsstörningar påverkar näringslivet, tillsammans med Stockholm Business Region och stadsledningskontoret.

Under 2023 fortsätter stadsdelsnämnden att arbeta för att ytterligare utveckla samarbetet med de företagarföreningar och motsvarande nätverk som finns i stadsdelsområdet. Detta ska göras dels genom att öka kännedomen om stadens samlade näringslivsarbete, dels genom att uppmuntra till och underlätta kontakt företag och företagsgrupper sinsemellan.

Stadsdelsnämnden ska stödja arbetet med ökad samverkan mellan skola och näringsliv. Stadsdelsnämnden medverkar även i lokala aktiviteter som arrangeras av företagarföreningarna.

Tillsammans med Företagsgruppen Liljeholmen kommer stadsdelsnämnden att utvärdera konceptet Årets lokala företag i Hägersten-Älvsjö som genomfördes 2022, och ta ställning till om det ska bli en återkommande utmärkelse.

Förväntat resultat

- Samverkan mellan de lokala företagarföreningarna har ökat.
- Lokala företag är engagerade i lokal platssamverkan.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska genomföra trygghetsvandringar tillsammans med representanter från det lokala näringslivet	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utveckla former för hur det lokala näringslivet kan involveras i nämndens arbete med klimat- och miljöfrågor	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Ungdomar erbjuds meningsfulla feriejobb

Beskrivning

Målet nås genom att avsätta resurser för att utveckla arbetet med feriejobb. Stadsdelsnämnden ska erbjuda ungdomar feriejobb i syfte att skapa en meningsfull tillvaro under loven. Feriejobben är för många en första fot in på arbetsmarknaden, och mötet med arbetslivet kan få stor betydelse för unga människors framtidstro och utveckling. Stadsdelsnämndens arbete med feriejobb ska utvecklas under året och fler feriejobb ska erbjudas - särskilt inom stadsmiljöverksamhet. Möjligheter att erbjuda fler jobb inom integrations- och klimatområdet framöver ska undersökas under året.

Förväntat resultat

-Antalet tillhandahållna platser för feriejobb och antalet ungdomar som fått feriejobb i stadens regi har ökat.

-Stadsdelsnämndens arbete med feriejobben har utvecklats.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta både förebyggande och ge stöd till invånare med särskilda behov av bostad utifrån stadens program för att motverka hemlöshet. Utifrån uppföljning för föregående verksamhetsår och utifrån stadens övergripande mål, har några övergripande utvecklingsområden identifierats. Dessa områden kommer att prioriteras under 2023:

- Samordnat vräkningsförebyggande arbete
- Förbättrat stöd och förvaltning för personer i tränings- och försökslägenheter

Samordnat vräkningsförebyggande arbete

Stadsdelsnämnden arbetar intensivt för att motverka hemlöshet genom såväl förebyggande åtgärder som nödvändiga insatser för enskilda. Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden är en särskilt prioriterad målgrupp där barnens behov uppmärksammas utifrån deras särskilt utsatta situation. Personer som beviljas tillfälligt boende av socialtjänsten får insatser i syfte att hjälpa den enskilde att komma vidare till eget boende.

Förbättrat stöd och förvaltning för personer i tränings- och försökslägenheter

Stadsdelsnämnden arbetar för att minska antalet akuta boendelösningar och öka antal bostadskontrakt enligt modellen "Bostad först" och ser över sitt arbete med olika typer av

försöks- och träningslägenheter för förbättrat stöd, ökad kvalitet och minskade kostnader.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 10. Minskad ojämlikhet samt 11. Hållbara städer och samhällen i enlighet med Agenda 2030.

Där det är möjligt att ta fram könsuppdelad statistik analyseras resultat utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Stödfrågor för jämställdhetsanalyser används vid uppföljning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärden	55 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	100 %	Tas fram av nämnd	År
 Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	3	Tas fram av nämnd	År
 Antal vräkningar som berör barn	0	Tas fram av nämnd	År

Nämndmål: Invånarna ges förutsättningar till ett varaktigt boende

Beskrivning

Målen nås genom att personer med osäkra boendeförhållanden ges vid behov stöd till hållbara och långsiktiga boendelösningar. Nämnden erbjuder därför ett socialt stöd som är effektivt, samordnat och av god kvalitet. Barnfamiljer som lever i otrygga boendeförhållanden erbjuds stöd utifrån barnens behov.

Nämnden erbjuder "boskola" och samarbetar med SHIS gällande bostadsvägledning i syfte att öka möjligheten för den enskilde att få en stabil bostadssituation. Ett samordnat vräkningsförebyggande arbete bedrivs. Alla personer som beviljas tillfälligt boende av socialtjänsten får en individuell boendeplan som bland annat syftar till att undanröja de hinder som finns för den enskilde att komma vidare till eget boende.

Samverkansteam arbetar uppsökande för att i ett tidigt skede komma i kontakt med invånare som riskerar att förlora sin bostad, i syfte att förebygga att så sker.

Förväntat resultat

- Invånare har eget, varaktigt boende och kan leva ett självständigt liv.
- Vräkningar förhindras genom att invånare som befinner sig i en osäker boendesituation får stöd för att klara ett varaktigt boende.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska förbättra metoder och arbetssätt för försöks- och träningslägenheter samt stödboenden med fokus på socialt stöd och förvaltning av bostaden.	2023-01-01	2023-08-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att säkerställa att medarbetare och chefer har bra förutsättningar till balans mellan arbetsuppgifter och arbetsbelastning samt att arbetsmiljön är god. Verksamheterna ska vidare ha ett långsiktigt hållbart perspektiv vid bemanning och nyrekrytering. Att arbeta med friskfaktorer inom det systematiska arbetsmiljöarbetet är en viktig faktor i detta arbete.

Goda och trygga anställningsvillkor där medarbetares anställningsform är tillsvidareanställning på heltid är normen vid nyanställningar. I bemanningsstrategin och inför varje nyrekrytering ingår att kartlägga möjligheten att erbjuda heltid till de som ofrivilligt arbetar deltid.

Arbetsmiljö

Systematiskt arbete inom arbetsmiljöområdet är ett prioriterat område för att medarbetare och chefer ska ha en god arbetssituation och förutsättningar att nå ett gott arbetsresultat. En god arbetsmiljö och ett närvarande ledarskap ska säkerställas genom balans mellan uppdrag och resurser, samt ett rimligt antal medarbetare per chef.

Kompetensförsörjning

Ett aktivt strategiskt kompetensförsörjningsarbete utifrån uppdrag och mål är prioriterat för att utveckla, behålla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. Varje verksamhet planerar kompetensutvecklingsinsatser och för att bibehålla en kontinuitet i verksamheten och stärka försörjningen av chefer och nyckelkompetenser är det även viktigt med en strategisk successionsplanering.

Chefsuppdrag och ledarskap

Chefsuppdraget kräver ett tydligt och utvecklingsinriktat ledarskap där en helhetssyn kopplat till mål och resultat kan förmedlas till medarbetarna. Ledarskapet ska vara präglad av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod. Chefer ska stötta och stärkas i detta för att på bästa sätt kunna leda sin verksamhet och i det uppmuntra medarbetare att omsätta idéer och förslag i konkreta verksamhetsförbättringar med stockholmarnas fokus.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	81	83	År
 Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom vård, omsorg och pedagogiska verksamheter	12,5 %	Tas fram av nämnd	År
 Sjukfrånvaro	9 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	3,5 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Stadsdelsnämnden är en attraktiv arbetsgivare och har en god arbetsmiljö

Beskrivning

Stadsdelsnämnden kommer utifrån arbetsgivarperspektivet att ha fokus inom områdena; anställningar, arbetsmiljö, kompetensförsörjning samt chefsuppdrag och ledarskap.

Goda och trygga anställningsvillkor där medarbetares anställningsform är tillsvidareanställning på heltid är normen vid nyanställningar. Rekryteringsprocessen säkerställer att rekrytering sker kompetensbaserat och i linje med verksamhetens kompetensförsörjningsplan och bemanningsstrategi.

Systematiskt arbete inom arbetsmiljöområdet är ett prioriterat område för att medarbetare och chefer ska ha en god arbetssituation och förutsättningar att nå ett gott arbetsresultat. En god arbetsmiljö och ett närvarande ledarskap ska säkerställas genom balans mellan uppdrag och resurser, samt ett rimligt antal medarbetare per chef. För skyddsombud och chefer hålls gemensam utbildning i grundläggande systematiskt arbetsmiljöarbete regelbundet.

Att arbeta främjande och förebyggande med friskfaktorer för att sänka sjukfrånvaron och skapa en god social och organisatorisk arbetsmiljö är prioriterat. Friskvård är en viktig del inom arbetsmiljöarbetet för att skapa förutsättningar för medarbetare att må bra. Som personalförmån kan medarbetare i stadsdelsnämnden ta ut friskvård på arbetstid när arbetet och verksamheten så tillåter. Förvaltningen arbetar systematiskt med kort- och långtidsfrånvaro enligt den rehabiliteringsprocess som är gemensam för staden.

Under perioden augusti – november utför alla enheter arbetsmiljöronder som även inkluderar ett avsnitt rörande årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Resultatet av den årliga uppföljningen summeras på avdelnings- respektive nämndnivå och följs upp i samverkansgrupper tillika arbetsmiljökommittéer. Resultatet analyseras och eventuella åtgärder som är gemensamma för en stor del av stadsdelsnämnden samordnas.

Ett aktivt strategiskt kompetensförsörjningsarbete utifrån uppdrag och mål är fortsatt prioriterat för att utveckla, behålla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. Varje verksamhet planerar kompetensutvecklingsinsatser och för att bibehålla en kontinuitet i verksamheten och stärka försörjningen av chefer och nyckelkompetenser är det även viktigt med en strategisk successionsplanering. Inom äldreomsorgen kommer den genomförda kartläggningen av formell kompetens ligga till grund för vidare utvecklingsinsatser för att

säkerställa kompetensbehovet på kort och lång sikt. Vid rekrytering av chefer är det även viktigt att de fem kompetenserna i stadens chefsprofil är vägledande i rekrytering och urval.

Chefsuppdraget kräver ett tydligt och utvecklingsinriktat ledarskap där en helhetssyn kopplat till mål och resultat kan förmedlas till medarbetarna. Ledarskapet ska vara präglad av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod. Chefer ska stöttas och stärkas i detta för att på bästa sätt kunna leda sin verksamhet och i det uppmuntra medarbetare att omsätta idéer och förslag i konkreta verksamhetsförbättringar med stockholmarnas fokus.

Chefer som är nya i sin chefsroll, genomgår chefsintroduktion för att få en god grund till vad som förväntas i uppdraget kopplat till personalansvar och att vara arbetsgivarföreträdare. Utvecklingsinsatser för chefer kan även ske genom stadens chefsutvecklingsprogram och upphandlade insatser.

Förväntat resultat

- För de anställningar som ingås ska normen vara tillsvidareanställning på heltid.
- Stadsdelsnämnden har en god systematik inom arbetsmiljöarbetet.
- Planering av kompetensförsörjning sker utifrån verksamhetens uppdrag och mål.
- Nya medarbetare och chefer får en god introduktion i uppdraget.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska fortsätta arbetet med lokalt kompetensutvecklingsforum (LKUF) inom ramen för Handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare.	2022-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska fortsätta systematisera och digitalisera processen för chefsutveckling inom arbetsgivarområdet.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska starta ett arbete för att identifiera och stärka friskfaktorer som bidrar till en god arbetsmiljö	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utveckla det strategiska kompetensförsörjningsarbetet ytterligare utifrån stadens kompetensförsörjningsprocess.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden tillsammans med förskoleenheterna ska fortsätta utveckla arbetet med förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare inom ramen för det ordinarie arbetsmiljöarbetet.	2022-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att stärka beredskapen i alla verksamheter och processer. Ett särskilt fokus ligger på de verksamheter som identifierats som samhällsviktiga eller är av vikt för dessa. Hög beredskap uppnås genom en genomarbetad och dynamisk risk- och sårbarhetsanalys, tillsammans med kontinuitetshöjande planering och övning. Riskhanteringsåtgärder vidtas utifrån den kartläggning som gjorts under arbetet med risk- och sårbarhetsanalysens tidigare steg, och följs upp genom övning och utvärdering. Trygghetspunkter har utsetts och kommer under 2023 att permanentas och utrustas med nödvändigt material. Nämnden implementerar de lokala tillämpningsanvisningarna för informationssäkerhet.

En stark rådighet över samhällsviktiga funktioner och välfärdsverksamheter är av stor vikt för att kunna höja beredskapen och leda i kris. Stadsdelsnämndens rådighet ska stärkas genom inventering, analys, samt planering för att vidta åtgärder för avtalskrav och driftsformer.

Stadsdelsnämndens systematiska arbete med inköp och upphandlingar bidrar till avtalstrohet och ökad andel elektroniska inköp samt förebyggande av välfärdsbrott, vilket i sin tur bidrar till att stärka nämndens rådighet över köp av varor, tjänster och entreprenader.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 11. Hållbara städer och samhällen i enlighet med Agenda 2030.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel elektroniska inköp	45 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År
 Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	80 %	80 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn	2023-01-01	2023-12-31
 Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan	2023-01-01	2023-12-31
 Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning	2023-01-01	2023-12-31
 Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga	2023-01-01	2023-12-31
 Socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn	2023-01-01	2023-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område	2023-01-01	2023-06-30

Nämndmål: Stadsdelsnämnden har en hög beredskap i alla verksamheter

Beskrivning

Målet nås genom att stadsdelsnämnden utför ett genomgripande arbete för att identifiera och analysera stadsdelsnämndens viktiga och samhällsviktiga verksamheter och processer. Stadsdelsnämndens kris-, kontinuitets- och beredskapsarbete är samordnat så att de hänger

ihop, är effektivt och känt för de som berörs. Kunskapshöjande insatser inom krisberedskap och civilt försvar genomförs i stadsdelsnämndens verksamheter. Arbetet med krisstödsorganisation fortsätter, i syfte att ge stadsdelsområdets invånare stöd vid kriser. Stadsdelsnämnden avsätter resurser för att implementera de lokala tillämpningsanvisningarna för informationssäkerhet. Stadsdelsnämndens beredskap att hantera kriser och samhällsstörningar stärks genom ett systematiskt planeringsarbete samt övning.

De lokala anvisningarna för informationssäkerhet ska implementeras och alla medarbetare ska känna till hur nämnden arbetar med informationssäkerhet och dataskydd. Detta sker bland annat genom att de obligatoriska utbildningarna genomförs för samtliga medarbetare och genom det nätverk av informationssäkerhets- och dataskyddsambassadörer som finns på förvaltningen.

Förväntat resultat

- Stadsdelsnämndens verksamheter har en hög beredskap inför kommande kriser.
- Risk- och sårbarhetsanalysen är genomarbetad, dynamisk och välkänd för relevanta funktioner.
- Samhällsviktiga verksamheter och de verksamheter som är av vikt för dessa har en kontinuitetsplan som är övad.
- Stadsdelsnämnden har tre permanenta trygghetspunkter.
- Nödändig information om dataskydd och informationssäkerhet har nått och är begriplig för samtliga medarbetare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla medarbetare ska genomgå de obligatoriska utbildningarna om dataskydd och informationssäkerhet	2023-01-01	2023-12-31
Samtliga chefer ska genomgå utbildningen i informationssäkerhet och dataskydd som är framtagen för målgruppen	2023-01-01	2023-12-31
Samtliga verksamheter ska ta fram en beredskapspärm där rutiner för krishantering ska finnas	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utse roller inom förvaltningen i enlighet med de lokala tillämpningsanvisningarna för informationssäkerhet	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utveckla strategier för hur informationssäkerhet och dataskydd ska implementeras i upphandlingsförfarande	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämndens krisledningsgrupp ska genomföra en krisledningsövning samt ta tillvara lärdomar av denna	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämndens verksamheter som bedöms vara samhällsviktiga eller är av vikt för dessa ska ha en uppdaterad kontinuitetsplan som är övad	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Stadsdelsnämnden har en stark rådighet över samhällsviktiga funktioner och välfärdsverksamheter

Beskrivning

Målet nås genom en genomlysning, analys och planering för att stärka rådigheten. Stadsdelsnämnden behöver vid händelse av kris kunna agera snabbt, effektivt och träffsäkert för att avvärja krisens effekter på verksamheter och i förlängningen invånare. Graden av

rådighet att styra såväl krisberedskap som krishantering avgörs delvis av verksamheters driftsform, och delvis av stadsdelsnämndens förmåga att ställa krav i avtal med privata utförare. Arbetet med att stärka stadsdelsnämndens rådighet inleds med en inventering som utmynnar i en sammanställning och analys av förutsättningarna. Parallellt med detta utreds förutsättningarna för nämnden att återta skötsel och renhållning av park- och naturmark i egen regi, som ett första steg att stärka rådigheten över stadsmiljöverksamheten.

Förväntat resultat

- Stadsdelsnämndens rådighet över samhällsviktiga funktioner och välfärdsverksamheter är stärkt.
- Stadsdelsnämnden har ökad kunskap om vilka samhällsviktiga verksamheter som drivs i egen eller privat regi, samt hur kravställningen ser ut avseende krisberedskap för privata utförare. Detta bidrar till en bättre helhetsbild över stadsdelsnämndens rådighet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska inventera privata aktörer som verkar inom samhällsviktig verksamhet i stadsdelsområdet, samt avtalskrav som berör hög beredskap och krishantering	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utreda förutsättningar och ta fram en plan för att driva skötsel av park och renhållning i egen regi	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Stadsdelsnämndens offentliga upphandlingar bidrar till en hållbar utveckling

Beskrivning

Målet nås genom att stadsdelsnämnden beställer annonserade upphandlingar från stadens servicenämnd. Verksamheterna tar fram förfrågningsunderlag och upphandlingssamordnaren administrerar upphandlingarna i enlighet med stadens regelverk samt nämndens plan för upphandlingar. I förfrågningsunderlagen framgår att upphandlingen ska bidra till en hållbar ekonomisk, social och ekologisk utveckling. Utifrån revisionens genomförda granskning rekommenderas nämnden att säkerställa en systematisk planering avseende uppföljningen av entreprenörens arbete bl.a. genom tydliga rutiner för uppföljning samt stickprovskontroller och dokumentation av dessa. Genom att använda stadens gemensamma system för e-handel ökar förutsättningarna för att minska klimatpåverkan, göra medvetna inköp, öka avtalstroheten samt ett förenklande av den systematiska uppföljningen.

Förväntat resultat

- Tydliga krav i förfrågningsunderlag och avtal.
- Nämndens verksamheter ökar andelen elektroniska inköp.
- Systematiska avtalsuppföljningar för att förebygga otillåten påverkan, jäv och välfärdsbrott.
- Nämndens upphandlingar är ekonomiskt hållbara.
- Upphandlade varor och tjänster ska bidra till stadens miljömål om cirkulära processer och resurseffektivisering, minskade klimatutsläpp, energieffektivisering och biologisk mångfald.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämndens funktion för inköp- och upphandling ska vidareutbildas inom tillgänglighetsaspekter för kravställningar i kommande upphandlingar.	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom samverkan och att arbeta både med social och situationell prevention. Trygghetsarbetet utgår från den lokala samverkansöverenskommelsen mellan stadsdelsnämnden, skolan och lokalpolisområdet. I samverkansöverenskommelsen görs en lokal lägesbild och gemensamma prioriteringar som rör såväl sociala insatser till särskilda målgrupper som åtgärder på särskilda platser eller situationer. Därefter görs en orsaksanalys som visar vilka insatser som kan genomföras för att komma tillrätta med problemen. Insatser som genomförs ska bygga på forskning och beprövad erfarenhet. De insatser som kommer att prioriteras under 2023 är:

- Insatser för att förebygga och motverka att unga dras in i kriminalitet
- Platser i den offentliga miljön där personer med missbruksproblem skapar otrygghet
- Särskilt sårbara brottsoffer (våld i nära relationer, äldre och funktionshindrade)
- Älvsjö/Solberga

Det lokala brottsförebyggande rådet verkar för ökad trygghet och minskad brottslighet i stadsdelsområdet med utgångspunkt i samverkansöverenskommelsen.

Socialt förebyggande arbete

Nämnden kommer se över möjlighet till insatser när det gäller personer med beroendeproblematik som stör ordningen, begår brott och skapar otrygghet i Liljeholmen. Älvsjö/Solberga prioriteras inom ramen för arbete för att om stadsdelsområdet inte ska vara utsatt både vad gäller insatser som riktar sig till att som vidareutveckling av familjecentralen samt mer riktade insatser som föräldraskapsstöd till barn med normbrytande beteende.

Samarbete om brott mot äldre, sker med kommunpolisen för att informera om problematiken gentemot målgrupp och anhöriga samt genomföra insatser riktade mot målgruppen och de verksamheter som arbetar med äldre och sker utifrån vad lägesbilden visar. Förskolorna arbetar med åtgärder utifrån sina egna planer mot kränkande behandling

Insatser för att förebygga och motverka att unga dras in i kriminalitet

Den operativa samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritid och polis stärks när det gäller ungdomar som begår brott samt att förhindra att ungdomar dras in i kriminalitet samt stärka trygghet i skolan. Den lokala handlingsplanen för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet liksom samverkansöverenskommelsen med polisen, är centrala styrdokument och ligger till grund för stadsdelsnämndens sociala preventionsarbete och samordning med relevanta aktörer. Samordning inom ramen för arbetet mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) ska bli mer operativa genom gemensamma insatser och den samhandlingsplan som tagits fram. I samverkan rörande enskilda barn, unga och vuxna är

samverka med andra aktörer nödvändigt för att de insatser som ges eller åtgärder som vidtas ska få önskad effekt. Dessa områden kommer att prioriteras:

- Metoder och arbetssätt spetsas ytterligare inom ramen för funktionen socialsekreterare hos polis, en funktion som finns samlokaliserad på de två lokalpolisområden som stadsdelsnämnden tillhör.
- Sociala insatsgrupper för unga startas upp för målgruppen 15-18 år.
- Arbetet förstärks för barn och ungdomar, 10-15 år, med oro för normbrytande beteende där en utredning inte inleds.
- Insatserna som ges i egen regi till unga kriminella förbättras.
- Fältverksamhetens aktiviteter mot målgruppen förstärks.

Situationell prevention i parker och stadsmiljö

Stadsdelsnämndens arbete för att öka tryggheten i stadsdelsområdet innefattar flera olika delar. Dels arbetar nämnden med platssamverkan i tre områden; Liljeholmen, Västertorp/Fruängen och Älvsjö/Solberga. Fokus kommer under 2023 att ligga på det trygghetsskapande arbetet och platssamverkan i Älvsjö/Solberga med målet att inget område i Stockholm ska räknas som utsatt 2025. Nämnden samverkar med kommunpolisen för att regelbundet ta fram lägesbilder för att kunna prioritera trygghetsskapande insatser. Lägesbilden är också underlag för de trygghetsvandringar som genomförs under året. Stadsdelsnämnden söker i verksamhetsplanen trygghetsmedel för att göra trygghetshöjande åtgärder på flera platser, bland annat till ett projekt som kallas Kvinnorna i Fruängen, som är ett samarbete med andra nämnder samt med civilsamhälle och näringsliv i Fruängen.

Stadsdelsnämndens parker ska vara trygga att vistas i. Flera investeringar genomförs i lekparkerna under 2023 för att öka både trygghet, upplevelsevärden och tillgängligheten. Arbeta för att öppna två nya officiella badplatser i stadsdelsområdet kommer att påbörjas, en vid Vinterviken och en vid Herrängens gård.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 5. Jämställdhet, 10. Minskad ojämlikhet samt 16. Fredliga samhällen i enlighet med Agenda 2030.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål år 2023	Periodicitet
 Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	81 %	79 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	84 %	Tas fram av nämnd	År

Nämndmål: Det sociala preventionsarbetet bidrar till att stadsdelsområdet är tryggt att bo och vistas i

Beskrivning

Målet nås genom att stadsdelsnämndens socialsekreterare hos polis, trygghetsamordnare, strateg för förebyggande arbete och samverkan samt fältassistenter utgör samordnade funktioner för stadsdelsnämnden som särskilt säkerställer en god samverkan i det förebyggande arbetet. Vad gäller samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) förstärks det operativa arbetet ytterligare. Arbetet med lokala operativa samverkansforum vidareutvecklas liksom förstärkt arbete för samhandlingsplanen mot droger.

Insatserna i den lokala handlingsplanen för att förebygga och motverka att unga blir kriminella följs upp och förbättras vid behov. Samverkansmodellen SIG, social insatsgrupp etableras. Under året deltar stadsdelsnämnden i Socialstyrelsens satsning "Spridning och kunskapshöjande insatser för att motverka normbrytande beteende och återfall i brott". Stadsdelsområdet erhåller dessutom stadsbidrag för att stärka sociala insatser för barn och unga i utsatta områden där ett särskilt fokus ligger på Solberga och Älvsjö centrum.

Förväntat resultat

- Fler unga väljer ett liv utan missbruk eller kriminalitet.
- Samverkan leder till att ungdomar i behov av stöd, upptäcks tidigt och erbjuds kunskapsbaserade stödinsatser.
- Genom en effektiv samverkan och ett kunskapsbaserat socialt förebyggande arbete blir stadsdelsområdet tryggt att bo, vistas och verka i.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska arbeta för att minska risken för att sårbara grupper som äldre och funktionshindrade ska drabbas av brott eller utsättas för våld.	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska kartlägga Älvsjö-Solberga som utsatt område och ta fram fler metoder och arbetssätt för att motverka att området klassificeras som ett utsatt område med öppen drogscen	2023-01-01	2023-08-31
Stadsdelsnämnden ska ytterligare spetsa metoder och arbetssätt genom att insatserna som ges i egen regi till unga kriminella förbättras, fältverksamhetens aktiviteter mot målgruppen förstärks samt metoden SIG etableras.	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Stadsmiljön upplevs som trygg att vistas och verka i

Beskrivning

Målet nås genom ett fortsatt arbete med platsamverkan, trygghetsvandringar, platsaktivering, trygghetsupprustningar och kontinuerligt arbete med att hålla stadsmiljön städad, välbelyst och attraktiv. Arbetet utifrån platsamverkan fortsätter i flera av stadsdelsområdets lokala centrum, och kommer att utökas utifrån de lägesbilder som tas fram tillsammans med polisen. Trygghetsvandringar ska utvecklas som metod och genomföras vid flertalet tillfällen. Arbetet

med den lokala lägesbilden ska utvecklas och insatser ska initieras efter behov. Platsaktivering används som trygghetsskapande metod med ett särskilt fokus på Älvsjö centrum, Solberga, Liljeholmen och Fruängen och med målet att Stockholm inte ska ha några utsatta områden 2025.

Trygghetsinvesteringsmedel söks för fem projekt: upprustning av naturmark i Trekantsparken, platsaktivering genom utegym i Trekantsparken, platsaktivering genom ett äldreanpassat utegym samt badmintonbana i Klackparken, en motionsslinga i Solbergaskogen, samt ett belysningsprojekt som går under namnet "Kvinnorna i Fruängen" - och som innebär belysningsinstallationer samt digitala skyltar om kvinnorna som gett namn till gatorna i Fruängen. Kvinnorna i Fruängen genomförs i samverkan med det lokala näringslivet och berörda nämnder.

Stadsdelsnämnden arbetar aktivt för att öka trygghet och trivsel i stadsdelsområdets offentliga miljöer. Parker och naturmark ska hållas städade och väl underhållna. Genom investeringar skapas nya inbjudande parkmiljöer. Tillgänglighetsfrågor genomsyrar stadsmiljöarbetet och bidrar till att alla, oavsett funktionsgrad, ska känna sig trygga i stadsmiljön. Det stadsövergripande trädmålet ska efterlevas. Stadsdelsnämnden har en nära samverkan med trafiknämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden i arbetet med stadsdelsområdets gröna infrastruktur.

Stadens städgaranti ska efterlevas och det ska finnas tillräckligt med skräpkorgar i parkerna. En ny entreprenör kommer att tillträda områdena Hägersten och Liljeholmen under 2023. I det nya avtalet är städningen behovsstyrd, vilket kommer att förbättra renhållningen i stadsdelsområdets parker avsevärt.

Stadsdelsnämnden har tilldelats medel för större parkinvesteringar för ett projekt under 2023 - den avslutade delen av Kerstin Hesselgrens park/Vippan i Fruängen som väntas kosta 9,0 mnkr. Stadsdelsnämnden bidrar även själv med medel för att ytterligare höja nivån på den nya lekplatsen i Vippan. De mindre parkinvesteringsmedlen kommer även att användas till upprustning av Hertigvägens lekplats, upprustning av lekplatsen vid Ada Nilssons väg, renovering av Herrängens dansbana och reinvesteringar i grusytor och bollplaner.

Nämndens badplatser är mycket populära och under 2023 kommer arbete pågå för att inrätta ytterligare två officiella badplatser i stadsdelsområdet, Vintervikens badplats och bryggan vid Herrängens gård.

Förväntat resultat

- Den upplevda tryggheten i stadsmiljön bland stadsdelsområdets invånare är fortsatt hög.
- Invånarnas nöjdhet med städning och skötsel av parker ökar
- Tillgängligheten i stadsdelsområdets parker ökar
- Samverkan med polis och det lokala näringslivet är fortsatt god och utvecklas.
- Metoden trygghetsvandringar, som är en form av medborgardialog, har utvecklats och praktiserats.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska utveckla metoderna för trygghetsdialoger och trygghetsvandringar, med fokus på målgruppen särskilt utsatta brottsoffer	2023-01-01	2023-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta i Vision 2040 riktning och att genomföra Agenda 2030:s globala hållbarhetsmål. Nämnden har tagit sig an principen *ingen ska lämnas utanför* som innebär att mål 5, 10 och 11 är särskilt viktigt för nämndens verksamheter att fokusera på i arbetet med de globala målen. Hållbara städer och samverkan, vilket inkluderar en trygg, inkluderande, hälsosam och tillgänglig livsmiljö har tydliga anslag i de mål och förväntade resultat som nämnden antagit.

Därtill bidrar verksamheterna till förverkligandet av de mänskliga rättigheterna med särskild inriktning mot att stärka nationella minoriteters rättigheter och barnrättsarbetet. Inom verksamhetsområdena förskola och sociala omsorg är barnkonventionen vägledande där bland annat utbildningen i förskolan skapar likvärdiga möjligheter för barn att ha inflytande över sin vardag. Inom social omsorg har exempelvis en barnrättssamordnare utsetts som ska leda ett nätverk inom stadsdelsnämnden vars uppdrag är att sprida kunskap om barnkonventionen. Inom förskolan och äldreomsorg ges exempelvis barn och äldre möjlighet till undervisning och information på något av minoritetsspråken. För att förbättra situationen för personer med funktionsnedsättning ska nämnden tillgängliggöra parker och grönområden i den mån det är möjligt.

På stadsdelsnämndens medborgarkontor erbjuds samhällsvägledning till stadsdelsområdets invånare, en prioriterad målgrupp är nyanlända. Medborgarkontorets uppdrag och väsentliga arbetsuppgifter är att stärka nyanlända och invånare i området till ett självständigt liv och bidra till social inkludering vilket är ett prioriterat globalt mål för staden.

Stadens kvalitetsprogram ska implementeras i stadsdelsnämndens verksamheter för att förbättra kvaliteten i de tjänster och den service som tillhandahålls till stadsdelsområdets invånare. I detta perspektiv ska stadsdelsnämnden bland annat genomföra medborgardialoger och dialoger i syfte att utveckla och förbättra tryggheten och servicen åt invånarna. Att aktivt söka dialog med invånarna är ett sätt för nämnden att stärka den lokala demokratin.

Agenda 2030

Stadsdelsnämndens arbete och insatser bedöms stödja och bidra till mål 5. Jämställdhet, 10. Minskad ojämlikhet samt 11. Hållbara städer och samverkan i enlighet

Särskilda redovisningar

Sammanfattning av nämndens arbete med Agenda 2030

Förskola

En utbildning av god kvalitet är en grundläggande mänsklig rättighet. Förskolan ska främja livslångt lärande och ge trygghet och omsorg för alla barn samt förmedla och förankra

grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter.

Agenda 2030 omfattar social samt miljömässig hållbarhet. Det sociala hållbarhetsarbetet lägger fokus på barns rätt enligt Barnkonventionen, aktiva åtgärder samt arbetet för barn i behov av särskilt stöd. Det miljömässiga hållbarhetsarbetet lägger fokus på att utveckla och förtydliga sambandet mellan fysisk aktivitet och rörelse, goda matvanor och hälsa samt klimatpåverkan och kemikaliesmart förskola.

Arbetet och insatserna bedöms stödja och bidra till mål 4. God utbildning till alla, 5. Jämställdhet och 10. Minskad ojämlikhet i enlighet med Agenda 2030

Social omsorg

Det sociala hållbarhetsarbetet sker genom att bland annat tillse att det finns kunskapsbaserade insatser och stöd som bidrar till människors möjlighet att nå sin fulla kapacitet att bidra till samhällets utveckling. Insatser för att barn och ungdomar ska växa upp under goda levnadsvillkor och få en bra skolgång är särskilt prioriterade för att uppnå detta. Samverkan och samhandling med andra samhällsaktörer så som förskola, skola, polis och hälso- och sjukvård blir således viktig för att få kunskap om varandras uppdrag och ansvar, och för att gemensamt genomföra kartläggning och analys så att alla med gemensamma krafter kan bidra till ett samhälle i enlighet med agenda 2030. Förvaltningen följer löpande upp dessa.

Vuxna invånare ska kunna vara självförsörjande och leva ett gott och hälsosamt liv genom att samverka med bland annat Jobbtorg för att underlätta vägen ut i arbete. Flera av målen omfattar också rätten till ett liv fritt från våld. Det stöd och de insatser som ges till våldsutsatta och våldsutövare ger förutsättningar för att invånare ska kunna leva ett liv fritt från våld och diskriminering. Stadsdelsnämndens öppna verksamhet för barn och unga är hbtqi-certifierade och analyserar löpande sin målgrupp för att säkerställa att aktiviteter planeras för att inkludera alla målgrupper.

Arbetet och insatserna bedöms stödja och bidra till mål 1. Ingen fattigdom, 3. God hälsa och välbefinnande, 4: God utbildning för alla, 5. Jämställdhet och 10. Minskad ojämlikhet samt 16. Fredliga och inkluderande samhällen i enlighet med Agenda 2030.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen hållbarhetsarbete ska främja psykisk hälsa, välbefinnande och bibehållen självständighet för äldre. Förebyggande verksamheten riktar sina aktiviteter till alla seniorer i stadsdelsområdet och stadsdelsnämndens särskilda boende arbetar med erbjuda social stimulans och daglig aktivering för de äldre. Arbetet med mat och måltider bidrar till att förebygga undernäring hos de äldre. Det görs genom riktade insatser inom ramen för matlyftet men även i form av måltidsobservationer och nattfastemätningar.

Arbetet och insatserna bedöms stödja och bidra till mål 2. Ingen hunger, 3. God hälsa och välbefinnande, 5. Jämställdhet och 10. Minskad ojämlikhet i enlighet Agenda 2030.

Samhällsplanering och intern service

Hållbarhetsarbetet bedrivs genom att arbeta för god framkomlighet, skapa giftfria miljöer i verksamheterna, bidra till ett mer jämställt samhälle genom åtgärder i stadsmiljön, minska

stadsdelsnämndens energianvändning, främja hållbar infrastruktur, öka tillgängligheten i stadsmiljön, bidra till mer hållbara städer, minska stadsdelsnämndens konsumtion och inköp, skapa mer motståndskraftiga parker och naturområden samt öka den biologiska mångfalden och gynna ekosystemtjänsterna i parker och naturområden.

arbetet och insatserna bedöms stödja och bidra till mål 3. God hälsa och välbefinnande, 5. Jämställdhet, 7. Hållbar energi för alla, 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, 10 Minskad ojämlikhet, 11 Hållbara städer och samhällen, 12 Hållbar konsumtion och produktion, 13 bekämpa klimatförändringarna samt 15 Ekosystem och biologisk mångfald i enlighet med Agenda 2030.

Arbetet för ökad jämställdhet

Förskola

Barnen i förskolan ges, oavsett könstillhörighet, möjlighet att utveckla sina förmågor och intressen med samma möjligheter och på lika villkor. Där det är möjligt att ta fram könsuppdelad statistik analyseras resultat utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Stödfrågor för jämställdhetsanalyser används vid bland annat tertialrapporter. Om förskoleenheterna uppmärksammar omotiverade könsskillnader i bedömningar, nöjdhet eller insatsernas framgång analyseras även detta.

Förskolorna erbjuder inkluderande, tillgängliga lärmiljöer och i lek och interaktion med barnen utmanas könsstereotypiska normer och värden. Ett brett urval av material, lekar och aktiviteter erbjuds för att barnen ska ha möjlighet att bredda sina lekmönster. Undervisningen sker ofta i grupper om färre barn för att värna om barns samtalsutrymme och möjliggöra för alla barn att ge uttryck för sina tankar, åsikter och idéer. På så vis möjliggörs att alla barn får lika stort inflytande över och utrymme i utbildningen oavsett könstillhörighet.

Social omsorg

Verksamheterna inom socialtjänsten ska bidra till att ge samma möjligheter och lika villkor för alla. Behovsbedömningar ska bygga på antaganden som bidrar till ökad rättssäkerhet, till mer träffsäkra insatser och till att resurser fördelas likvärdigt utifrån kvinnors och mäns behov och prioriteringar. Analyser av könsuppdelad statistik görs regelbundet och vid omotiverade skillnader vidtas nödvändiga åtgärder i verksamheten för att minska skillnaderna. Stödfrågor för jämställdhetsanalyser används.

I resultatet från Stockholmsenkäten 2022 visar en trend av att unga tjejer i större utsträckning än killar upplever psykisk ohälsa. Avdelningen kommer därför under 2023 att särskilt analysera orsakerna och vilka insatser som det finns behov av. Arbetet utgår från Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen ska erbjuda en jämställd och jämlik vård och omsorg. Utredningar och bedömningar av insatser sker ur ett normkritiskt perspektiv, det är individens behov som styr. Där det finns könsuppdelad statistik analyseras resultat och uppgifter utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Om verksamheterna uppmärksammar omotiverade könsskillnader i bedömningar, nöjdhet eller insatsernas framgång ska detta åtgärdas.

I resultatet från brukarundersökningen 2022 är det särskilt en fråga som sticker ut. Andelen män är låg, som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra på vård- och omsorgsboendena. Att erbjuda utevistelse är ett område som äldreomsorgen arbetar med och kommer fortsätta med under 2023. Avdelningen kommer analysera vad som kan vara bakomliggande orsakerna och ta fram åtgärder som minskar skillnaden.

Samhällsplanering och intern service

All upprustning som görs av stadsdelsnämndens parker och grönområden görs utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Trygghetsarbetet har fokus på att både kvinnor och män, flickor och pojkar ska känna sig trygga i stadsdelsområdet.

Sammanfattning av nämndens arbete med nationella minoriteters rättigheter

Stockholm stad är förvaltningsområde för finska, samiska och meänkieli.

För förskolan innebär det att barn har rätt till förskoleplats där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på något av minoritetsspråken. Syftet med väsentligt tvåspråkig förskola är att ge barnen möjlighet att utveckla och bevara sitt språk och sin kulturella identitet. På avdelningen Rubinen inom Telefonplans förskolor bedrivs verksamhet helt på finska. Öppna förskolan erbjuder sagoläsning på finska en gång i veckan.

Ett samarbetsprojekt - Baby steps, mellan öppna förskolan och Utbildningsförvaltningens samordnare för romsk inkludering introduceras romska familjer till förskolan samtidigt som förskolans personal får veta mer om romsk inkludering. Bakgrunden är att få romska barn gå i förskolan. Förhoppningen är att besöken på den öppna förskolan kan leda till att fler romska föräldrar skriver in sina barn i den ordinarie förskolan, att personalen lär sig mer om romsk inkludering och att barnen får en bättre förberedelse inför grundskolan.

För äldreomsorgen innebär det att äldre har rätt till att få information om möjligheterna till äldreomsorg och att få hela eller en väsentlig del av sin äldreomsorg på något av minoritetsspråken. Syftet är att ge möjlighet till äldre att bevara sitt språk och sin kulturella identitet. På Trekantens servicehus ordnas Finsk karaoke varje vecka och Fruängsgårdens verksamheter ordnar aktiviteter som uppmärksammar minoritetsdagarna

Sammanfattning av nämndens arbete med barnrättsarbetet

Stadsdelsnämndens arbete med att stärka barns rätt till delaktighet och inflytande utgår från stadens Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholm stad. Rättigheterna omfattar alla stadens verksamheter som på något sätt kommer i kontakt i med barn, direkt eller indirekt. För att bevaka arbetet och utvecklingen har en utsedd representant som deltar i stadens övergripande nätverk som leds av stadens barnombudsman.

Förskolans undervisning präglas av barnkonventionens intentioner i en inkluderande utbildning för alla barn. Utbildningen skapar likvärdiga möjligheter för alla barn att uttrycka sina tankar och åsikter för att ha inflytande över sin vardag. Utbildningen är trygg och säker, riktlinjerna i Säker förskola, där arbetet med Aktiva åtgärder är en del, är vägledande i det arbetet och ska säkerställa god barnsäkerhet på ett likvärdigt och systematiskt sätt.

En akutmatris framtagen av staden används som stöd vid misstanke om brott mot barn av fysisk, psykosociala och/eller sexuell karaktär samt försummelse som sker eller misstänks ha

skett i verksamheten av medarbetare. Alla kommunala förskolor har även en handlingsplan för allvarliga händelser och kriser, med rutiner för hur personalen ska agera vid olika akuta incidenter. Det finns även en fysisk krispärm på varje förskola.

Barnkonsekvensanalyser görs för att säkerställa att barnrättsperspektivet alltid finns med och beaktas vid förändringar i verksamheten som påverkar barnen. Utgångspunkten är FN:s barnkonvention. Barnrättsperspektivet säkerställs genom att barnen så långt som möjligt är delaktiga då beslut ska fattas som berör dem. Stadens program för barnets rättigheter och inflytande tydliggör riktningen för arbetet.

Socialtjänstens verksamheter stärker barnrättsperspektivet genom ökad kompetens, förbättrad samverkan och samordning. Avdelningen för social omsorg har en utsedd barnrättssamordnare som leder ett nätverk med barnrättsombud som är utsedda representanter från avdelningens enheter. Barnrättsombudens uppdrag är att sprida kunskap på goda arbetssätt för att arbeta med delaktighet och inflytande för barn och ungdomar samt följa upp implementeringen av barnkonventionen i avdelningens verksamheter. Under 2023 kommer nätverket att fokusera på grunderna i barnkonventionen och hur dessa kan kopplas och tillämpas av respektive verksamhetsområde.

I arbetet med att utveckla och stärka barnrättsperspektivet inom såväl beställar- som utförarverksamheter som direkt eller indirekt kommer i kontakt med barn används socialnämndens stödmaterial för barnrättsperspektiv inom socialtjänsten. Barn ska vara delaktiga och få information samt återkoppling om vad som händer och ta del av bedömningar som gäller dem. Barn med föräldrar som erhåller stöd eller insatser från socialtjänsten ska ges relevant information och i de fall som det behövs erbjudas stödinsatser utifrån sin roll som anhörig. Barnkonsekvensanalyser genomförs i alla ärenden som rör vuxna med barn. Förvaltningens förebyggande verksamhet arbetar aktivt med att få in barn och ungdomars perspektiv i utvecklingen av nya verksamheter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen	2023-01-01	2023-12-31

Nämndmål: Stadsdelsnämnden är öppen, jämställd och demokratisk

Beskrivning

Målet nås genom att Agenda 2030 utgör ett stöd och genomsyrar nämndens verksamhets arbete med mänskliga rättigheter. Som beskrivs under respektive verksamhetsmål arbetar nämndens verksamheter med de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 genom att vidareutveckla arbetet med barns rättigheter, jämställdhet, jämlikhet och nationella minoriteter. I detta sammanhang kommer nämnden se över och uppdatera handlingsplanen mot rasism och förvaltningens tjänsteutlåtande genomförs både en jämställdhetsanalys och en barnkonsekvensanalys i ärenden där detta är relevant. Arbetet med att nå klimat- och miljömålen sker systematiskt inom de verksamheter där det är möjligt och tryggheten och servicen i stadsdelsområdet stärks och utvecklas genom medborgardialoger.

Äldreomsorgen verkar för att skapa forum för dialog med målgruppen inom särskilda boende samt med seniorerna i den öppna verksamheten. I arbetet för en Äldrevänlig stad pågår ett utvecklingsarbete för samverkan med föreningar och andra aktörer för dialog, informations-, erfarenhets-, och idéutbyte med fokus på det gemensamma arbetet med att tillgodose de äldre medborgarnas behov av socialt innehåll, kultur, hälsa, fritid, vardagsmotion, social delaktighet och samvaro samt medmänskligt stöd.

Medborgardialoger kommer att genomföras för att stärka lokaldemokratin och nämnden ska även utreda möjlighet och genomföra medborgarbudet som ett sätt att utveckla det demokratiska inflytandet. Ett led i det är att arbetet med det lokala utvecklingsprogrammet ska återupptas och nämndens ambition är att programmet kommer att bidra till ett öppnare och mer inkluderande samtal och möten med stadsdelsområdets invånare.

Stadsdelsnämndens medborgarkontor i Älvsjö ger stöd och samhällsvägledning till stadsdelsområdets invånare. En prioriterad målgrupp är nyanlända. Nyanlända erbjuds samhällsvägledning i samband med inflyttning till stadsdelsområdet via mobil samhällsvägledning. Samhällsvägledarna förmedlar information om var det finns föreningsdrivna aktiviteter som ger möjlighet till språkträning, socialt nätverk och en meningsfull fritid. Utvecklingen av stödet till nyanlända fortgår i samarbete med Arbetsmarknadsnämnden och SHIS där frågor om arbete och bostad har särskilt fokus. Samverkan med föreningar och civilsamhället ska stärkas genom gemensamma aktiviteter på Medborgarkontoret. Vidare planerar medborgarkontoret att införa besöksräkning och genomföra en kundundersökning.

Stadsdelsnämndens parker och grönområden ska i så stor utsträckning som möjligt vara tillgänglighetsanpassade. Nämnden arbetar med att få bort lätt avhjälpta hinder från lekplatser och bevakar tillgänglighetsfrågan i samtliga processer.

Förväntat resultat

- Att nämndens dialoger och inbjudan till deltagande om stadsdelsområdets utveckling ger nämnden tydligare kunskap om invånarnas önskemål och behov
- Att nämndens verksamheter har kunskap om stadens kvalitetsprogram och har stärkt sitt systematiska kvalitetsarbete
- Stadsdelsområdets invånare är nöjda med den service som medborgarkontoret erbjuder.
- Nyanlända som flyttat in i genomgångsbostäder i vårt stadsdelsområde har skaffat eget varaktigt boende.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska anordna temakvällar för nyanlända på medborgarkontoret tillsammans med civilsamhället	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska genomföra en nöjd-kund-undersökning på medborgarkontoret.	2022-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska implementera kvalitetsprogrammets förhållningssätt genom dialog och workshops i chefsforum.	2023-01-01	2023-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska utreda möjligheten att genomföra medborgarbudget	2023-01-01	2023-12-31
Stadsdelsnämnden ska utveckla arbetet i rådet för funktionshinderfrågor tillsammans med Skärholmens stadsdelsförvaltning med fokus på strategiska frågor kopplade till tillgänglighet och delaktighet	2023-01-01	2023-12-31

Redovisning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Nämnd och förvaltningsövergripandeadministration	70,7	70,2	71,2	71,2	73,8
Individ- och familjeomsorg	284,7	261,3	266,6	288,6	264,8
varav barn och ungdom	160,7	145,3	150,6	167,6	152,9
varav vuxna	51,7	45,0	45,0	50,0	44,3
varav socialpsykiatri	72,3	71,0	71,0	71,0	66,8
Nyanlända	1,7	0,0	0,0	-6,0	-6,2
Stadsmiljö	56,1	46,8	54,8	56,8	47,6
varav avskrivningar	23,9	18,5	25,9	25,9	20,5
varav internränta	1,5	0,7	1,2	1,2	1,0
Förskola	868	858,6	816,8	812,8	812,9
Äldreomsorg	953,1	900,8	905,2	890,2	845,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	572,0	533,2	564,1	575,1	533,6
Barn, kultur och fritid	38,5	29,7	35,3	35,3	29,4
Arbetsmarknadsåtgärder	17,9	16,6	16,6	16,6	12,1
Ekonomiskt bistånd	109,7	115,0	115,0	111,0	111,0
varav handläggning	32,5	31,9	31,9	32,9	32,6
Övrig verksamhet	5,0	6,0	14,9	8,9	0,0
Totalt	2 977,4	2 838,2	2 860,5	2 860,5	2 724,4

Kommunfullmäktige har i budget för år 2023 anvisat Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd 2 977,4 mnkr netto i driftbudget. Budgeten (anslaget) fördelas till stadsdelsnämnderna med hjälp av olika resursfördelningssystem. Anslaget finansierar individ- och familjeomsorg, ekonomiskt bistånd, vissa arbetsmarknadsåtgärder, barn, kultur och fritid, förskola, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, stadsmiljö, m.m. Tilldelad budget innehåller inte några särskilda medel för att täcka nämnd- och förvaltningsövergripande administration. I budget för år 2023 har 70,7 mnkr omfördelats för att täcka dessa kostnader. Beloppet motsvarar 2,37 procent av nettobudgeten.

I budgeten beaktas endast kostnader och intäkter för nämndens åligganden gentemot invånarna i Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde. Undantag från detta utgörs av åligganden som rör gentemot andra personer än invånarna i Hägersten-Älvsjö utgörs bl.a. av försäljning av verksamhet till andra nämnder och kommuner. Sådan försäljning sker bl.a. vid äldreboenden och dagliga verksamheter för personer med funktionsnedsättning.

Stadsdelsnämnden bekostar dessa åtaganden med de intäkter som erhålls. Dessa kostnader och intäkter benämns omslutningsförändringar. Omslutningsförändringar uppkommer även vid vissa externa transaktioner (t.ex. migrationsintäkter som är en form av statsbidrag, hyror och avgifter för mat som pensionärer i äldreboenden betalar samt s.k. LASS-intäkter från försäkringskassan). Utöver kostnadsramen om 3 088,5 mnkr och intäktskrav om 111,1 mnkr budgeteras därför kostnader och intäkter med 268,0 mnkr.

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	3213,5	3211,3	3271,2	3296,3	3252,9
Intäkter	-236,1	-373,1	-410,7	-435,8	-528,5
Netto	2977,4	2838,2	2860,5	2860,5	2724,4

Prestationsbudgeterade verksamheter

I stadens resursfördelningssystem finns olika former av medelstildelning. För förskoleverksamhet tilldelas nämnden medel utifrån schablonbelopp per inskrivet barn. Motsvarande gäller för vissa personer med funktionsnedsättning avseende boende, daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn. Prestationsbudgeteringen bygger på inskrivningstal under året. Därför erhåller nämnden sin slutliga budget för året först i slutet av år 2023.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	70,7	70,4	72,8	73,7	77,6
Intäkter	0,0	-0,2	-1,6	-2,5	-3,8
Netto	70,7	70,2	71,2	71,2	73,8

Under nämnd och förvaltningsövergripande uppgifter budgeteras nämnd, förvaltningschef och den förvaltningsövergripande administrationen så som nämnd, lokaler, övergripande IT-kostnader, MAS och MAR-tjänster, ekonomi med samordnare för upphandling och stödfunktion för Paraply-systemet, samt HR och kommunikation. Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten ökat med 0,5 mnkr.

Individ- och familjeomsorg (barn och ungdom, vuxna och socialpsykiatri)

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	309,0	288,8	302,0	324,4	308,6
Intäkter	-24,3	-27,5	-35,4	-35,8	-43,8
Netto	284,7	261,3	266,6	288,6	264,8

Individ- och familjeomsorg innefattar fyra delar: barn och ungdom, vuxna, socialpsykiatri och nyanlända. Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten ökat 23,8 mnkr. Fördelning per delområde inklusive ledningsfunktionen redovisas nedan:

– *Barn och ungdom*

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	168,5	153,3	166,5	186,8	176,3
Intäkter	-7,8	-8,0	-15,9	-19,2	-23,4
Netto	160,7	145,3	150,6	167,6	152,9

Stadsdelsnämnden har ett särskilt ansvar för barns uppväxtvillkor och för skydd och stöd till barn och ungdomar i utsatta livssituationer. Verksamheten omfattar såväl förebyggande som avhjälpande insatser. Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten ökat med 15,4 mnkr.

I samverkan med skolor inom stadsdelsområdet arbetar fältassistenter uppsökande och förebyggande. Vidare erbjuds föräldrautbildningar. Ytterligare ryms samverkan med polis och regionen inom verksamhetsområdet.

Ungdomsmottagningen kommer att utöka sin kapacitet i och med flytten till Liljeholmshuset.

– *Vuxna*

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	57,6	51,5	51,5	56,0	51,0
Intäkter	-5,9	-6,5	-6,5	-6,0	-6,7
Netto	51,7	45,0	45,0	50,0	44,3

I tabellen ovan har verksamhet för vuxna med beroendeproblematik och verksamhet för personer som utsatts för våld i nära relationer budgeterats. Inom verksamhetsområdet omfattas även personer med komplexa vårdbehov, samsjuklighet, psykisk sjukdom och missbruksproblematik. Ytterligare finns verksamhet för personer som omfattas av tak över huvudet garantin, s.k. TÖG. Vidare finns budget- och skuldrådgivning inom verksamhetsområdet.

Stadsdelsnämnden har i uppdrag att identifiera och erbjuda stöd och skydd till kvinnor och män som utsätts för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld. Nämnden ska även erbjuda insatser till vuxna som utövar våld mot närstående.

Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten ökat 6,7 mnkr.

– Socialpsykiatri

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	82,9	84,0	84,0	81,6	80,5
Intäkter	-10,6	-13,0	-13,0	-10,6	-13,7
Netto	72,3	71,0	71,0	71,0	66,8

Verksamheten omfattar insatserna bostad med särskild service, boendestöd, stödboende, sysselsättning, ledsagning och kontaktperson. I stadsdelsområdet finns även öppna träffverksamheter. Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten ökat 1,3 mnkr.

– Nyanlända

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	1,7	0,0	0,5	12,7	12,0
Intäkter	0,0	0,0	-0,5	-18,7	-18,2
Netto	1,7	0,0	0,0	-6,0	-6,2

För verksamheten har medel för det sociala stödet för nyanlända budgeterats. Jämfört med verksamhetsplanen för år 2022 då ingenting budgeterades för verksamhetsområdet har budgeten ökat med 1,7 mnkr.

Stadsmiljö

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	56,1	46,8	54,8	56,8	47,8
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2
Netto	56,1	46,8	54,8	56,8	47,6

I Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde finns ca 620 hektar parkmark, varav drygt 175 hektar parkmark som kräver kontinuerlig skötsel. Resten av ytan är naturmark och naturreservat med en lägre frekvens eller ingen skötsel. Parkmarken sköts på entreprenad. Kontroll och uppföljning av entreprenörernas arbete sker genom regelbundna besiktningar. I detta arbete är synpunkter och klagomål från allmänheten av stort värde. Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har driftbudgeten ökat 3,1 mnkr medan budget för avskrivningar och internränta har ökat med 6,2 mnkr.

I verksamhetsplanen för år 2023 finns parkinvesteringsmedel om 20,2 mnkr vilket är en minskning med 5,0 mnkr jämfört med verksamhetsplan för år 2022. Medlen kommer bland annat att användas till medborgarförslag som att sätta upp belysning vid en klätterställning i Svandammsparken och att plantera äppelträd i Kristallparken. Lekplatser som rustas upp

under året är delar av anläggningarna i Lugnets parklek, Hertigvägens lekplats och lekplatsen vid Ada Nilssons väg. Dessutom kommer Herrängens dansbana att återuppbyggas och flera grusplaner kommer att få nytt underlag.

Beräknade avskrivningar och räntor om 19,2 mnkr ingår i driftbudgeten. Härutöver finns investeringsmedel om 3,1 mnkr avsatta för inköp av inventarier och maskiner inom stadsdelsnämndens olika verksamheter.

Förskola

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	945,1	942,9	901,4	897,4	923,6
Intäkter	-77,1	-84,3	-84,6	-84,6	-110,7
Netto	868,00	858,6	816,8	812,8	812,9

Stadsdelsnämnden ansvarar för totalt 76 förskolor fördelat på 12 förskolenheter. I verksamhetsområdet ingår också insatser till barn i behov av särskilt stöd och öppen förskola. För öppen förskola har ca 4,9 budgeterat. Öppna förskolorna är lokaliserade i Liljeholmen, Gröndal, Fruängen samt Älvsjö.

Nämnden får en grundschablon per inskrivet barn i förskolan. Förskoleenheterna får sedan huvuddelen av schablonbeloppet i ersättning i form av en så kallad förskolepeng. Den av kommunfullmäktige fastställda ”minimipengen” är 80 procent av grundschablonen. 2021 höjdes förskolepengen till 81 procent av schablonen, vilket kommer att fortsätta även 2023. Kommunfullmäktige har höjt schablonen med 5,9 procent jämfört med år 2022. Utöver peng per barn fördelas även bidrag från det socioekonomiska tilläggsanslaget till enheterna efter bedömning av stödenheten. Medel för att uppfylla barnomsorgsgarantin kommer att fördelas ur Kommunstyrelsens centrala medelsreserv. Nämndens sammanlagda schablonersättning fastställs genom avläsningar av antal barn som är inskrivna i nämndens förskolor som görs under budgetåret, varför nämnden får sin slutliga budget för verksamhetsområdet först i december 2023.

Samtliga 12 förskoleenheter föreslås utgöra resultatenheter. Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten ökat med 9,4 mnkr.

Äldreomsorg

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	979,6	1055,3	1086,1	1071,1	1 071,3
Intäkter	-26,5	-154,5	-180,9	-180,9	-225,9
Netto	953,1	900,8	905,2	890,2	845,4

Äldreomsorgen ger insatser till personer i åldern 65 år och uppåt utifrån beslut om bistånd. Insatser som tillhandahålls är hemtjänst i ordinärt boende, servicehus, vård- och omsorgsboende, korttidsboende i avvaktan på hemgång eller avlastning för anhörigvårdare dagverksamhet samt trygghetslarm. Förebyggande insatser erbjuds i form av öppna mötesplatser för äldre samt genom en insats för tryggt mottagande i hemmet.

Stadsdelsnämnden ansvarar för tre hemtjänstenheter, tre servicehus med tillhörande dagverksamhet och fyra vård- och omsorgsboende samt åtta träffpunkter. Vidare finns två aktivitetscenter som nämnden tidigare år begärt särskilda medel för men som nu är inkluderande i tilldelad budget.

Den budget nämnden beslutar om består av tre delar; beställarbudget, anslagsbudgeterad verksamhet och övergripande kostnader för verksamhetsområdet. Huvuddelen av budgeten utgörs av en beställarbudget, det vill säga de medel som biståndshandläggarna använder för att köpa vård och omsorg av intäktsfinansierade utförare i egen regi, entreprenaddrivna verksamheter, andra nämnder och av privata vårdgivare. I biståndshandläggningen ingår utredning och beslut om insatser samt uppföljning och utvärdering av pågående insatser.

Äldreomsorgens nettobudget för 2023 är 953,1 mnkr, vilket är en ökning om 52,3 mnkr jämfört med föregående år vilket främst beror på volym- och prisökningar. Nämnden har ett intäktskrav om 26,5 mnkr, vilket består av avgifter för vård och omsorg.

Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende index uppräknas med 1,9 procent. Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende och för dagverksamhet höjs med 1,1 procent. Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Stöd- och service till personer med funktionsnedsättning

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	669,2	627,2	659,1	670,1	632,1
Intäkter	-97,2	-94,0	-95,0	-95,0	-98,5
Netto	572,0	533,2	564,1	575,1	533,6

Verksamheten omfattar insatser för personer med funktionsnedsättning i åldern 0-64 år. Insatser som tillhandahålls är bland annat gruppboende, daglig verksamhet, personlig assistans, avlösning, ledsagning och korttidsvistelse för barn.

Liksom för äldreomsorgen utgörs huvuddelen av budgeten av en beställarbudget, det vill säga de medel som biståndshandläggarna använder för att köpa vård och omsorg av intäktsfinansierade utförare i egen regi, av andra nämnder och av enskilda utförare.

Huvuddelen av budgeten för personer med funktionsnedsättning erhåller stadsdelsnämnden genom schablonbelopp för varje person som får en insats. Nämndens sammanlagda schablonersättning fastställs genom individuella nivåbedömningar som görs under budgetåret, varför nämnden får sin slutliga budget först under hösten 2023.

Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten ökat 38,8 mnkr. Ersättningsnivåerna för vuxen- och barnboende, daglig verksamhet, korttidsvistelse och korttidstillsyn för skolorn över 12 år enligt LSS är höjda med 1,16 procent jämfört med 2022. För servicebostad LSS höjs schablonen med ytterligare 0,6 procent.

Barn, kultur och fritid

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	41,5	32,8	38,5	38,5	34,4
Intäkter	-3,0	-3,1	-3,2	-3,2	-5,0
Netto	38,5	29,7	35,3	35,3	29,4

De förebyggande barn- och ungdomsinsatserna inom verksamhetsområdet utgörs i huvudsak mötesplatser i Gröndal, Fruängen och Älvsjö samt fyra parklekar belägna i Aspudden, Västertorp, Solberga respektive Fruängen, samt viss lovverksamhet. Vidare ingår medborgarkontor, konsumentvägledning, föreningsbidrag samt traditionell kolloverksamhet i verksamhetsområdet. Konsumentvägledningen kommer under senare delen av året att återtas i egen regi.

Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten ökat med 8,8 mnkr.

Arbetsmarknadsåtgärder

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	22,9	23,2	23,2	23,2	18,7
Intäkter	-5,0	-6,6	-6,6	-6,6	-6,6
Netto	17,9	16,6	16,6	16,6	12,1

Nämndens arbetsmarknadsåtgärder utgörs till stor del av arbetsträning och bedömning av arbetsförutsättningar hos personer som - på grund av medicinska eller andra skäl - står långt från arbetsmarknaden och för närvarande inte är aktuella för Jobbtorg eller Jobbtorg Resurs. Här ingår också ansvaret för offentligt skyddade anställningar OSA, medan ansvaret för arbete med Stockholmsjobb flyttas till Arbetsmarknadsnämnden från 2023. Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten ökat med 1,3 mnkr.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2023	VP 2022	Beräknad slutlig budget 2022	Prognostiserat utfall 2022 (Nov)	Bokslut 2021
Kostnader	112,7	117,9	117,9	119,5	126,8
Intäkter	-3,0	-2,9	-2,9	-8,5	-15,8
Netto	109,7	115,0	115,0	111,0	111,0

Inom ekonomiskt bistånd är uppdraget att arbeta för att personer som ansöker om ekonomiskt bistånd får bästa möjliga information, stöd och hjälp för att bli självförsörjande. Under tiden prövas rätten till ekonomiskt bistånd. Budgeten för ekonomiskt bistånd består av kostnader för handläggning och utbetalt bistånd. Jämfört med verksamhetsplan för år 2022 har budgeten minskat 5,3 mnkr.

Övrig verksamhet

Under övrig verksamhet finns 5,0 mnkr reserverade till oförutsedda händelser. Budgeten är minskad med 1,0 mnkr jämfört med verksamhetsplan för år 2022.

Investeringar

Nämnden har en investeringsbudget för investeringar i parker (20,2 mnkr) och en investeringsbudget för maskiner och inventarier (3,1 mnkr). De sammanlagda investeringarna för år 2023 uppgår således till 23,3 mnkr.

Parkinvesteringar

Nämndens stadsmiljöinvesteringar fördelas under 2023 till ett fåtal större projekt och till två medborgarförslag. De medborgarförslag som genomförs under året är att sätta upp belysning vid en klätterställning i Svandammsparken och att plantera äppelträd i Kristallparken. De lekplatser som rustas upp under året är delar av anläggningarna i Lugnets parklek, Hertigvägens lekplats och lekplatsen vid Ada Nilssons väg. Dessutom kommer Herrängens dansbana att återuppbyggas och flera grusplaner kommer att få nytt underlag.

Budgeten för kapitalkostnader avseende parkanläggningar uppgår till 19,2 mnkr.

Maskiner och inventarier

Stadsdelsnämnden har tilldelats en budget för investeringar av maskiner och inventarier om 3,1 mnkr vilket är oförändrat jämfört med verksamhetsplanen för år 2022.

Utöver den tilldelade budgeten ansöker stadsdelsnämnden om budgetjustering med 7,0 mnkr för ökad investeringsbudget avseende inventarier och maskiner i huvudsak för ett passersystem på Fruängens vård- och omsorgsboende, projektering och utrustning av nya och befintliga förskoleavdelningar samt för förskolegårdar.

En investering är, enligt stadens anvisningar, en anskaffning av en anläggningstillgång med ett värde över ett basbelopp och ett bestående värde i tre år eller mera. Driftbudgeten belastas sedan med kapitalkostnader under anläggningstillgångens beräknade livslängd.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Inte aktuellt för stadsdelsnämnden.

Resultatenheter

I enlighet med stadens regler för ekonomisk förvaltning ska nämnden årligen i verksamhetsplanen besluta om vilka enheter som ska vara resultatenheter. Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett ackumulerat överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget.

Uppkomna underskott i resultatfonden ska täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år ska resultatenheten upplösas och underskottet täckas av nämnden i bokslutet.

Ersättningarna till resultatenheterna redovisas i bilaga 5.

Följande enheter föreslås vara resultatenheter år 2023:

Förskola

1. Herrängen/Älvsjöskogens förskolor
2. Långbro/Solbergaskogens förskolor
3. Solberga/Sjöängens förskolor
4. Hägerstensåsens förskolor
5. Fruängens förskolor
6. Mälarhöjden/ Västertorps förskolor
7. Telefonplans förskolor
8. Årstadals förskolor
9. Årstabergs förskolor
10. Aspuddens förskolor
11. Gröndals förskolor
12. Midsommarkransens förskolor

I stadsdelsområdet finns 12 förskoleenheter vilket är en färre än 2022. Varje enhet leds av en rektor. Pengen till förskola föreslås uppgå till 81 procent av grundschablonen.

Social omsorg

1. Hägersten-Älvsjös grupp- och servicebostäder
2. Liljeholmens dagliga verksamhet
3. Glasade gångens dagliga verksamhet

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Inte aktuellt för stadsdelsnämnden.

Budgetjusteringar

Medel för biologisk mångfald (1,9 mnkr)

Nämnden ansöker om 0,3 mnkr i budgetjustering för biologisk mångfald. Projektets mål är att göra ekologiska förstärkningsåtgärder genom att fortsätta hyra in betesdjur så att Sjöängen i Älvsjö omvandlas till betesmark vilket bidrar till den biologiska mångfalden.

Nämnden ansöker om 1,0 mnkr i budgetjustering för biologisk mångfald. Projektets mål är att stadsdelsområdets ek- och tallmiljöer ska bli mer livskraftiga och bidra till att stärka den biologiska mångfalden genom att bland annat tillskapa högstubbar av asp och faunadepåer.

Nämnden ansöker om 0,2 mnkr i budgetjustering för biologisk mångfald. Projektets mål är att kartlägga förekomsten av fladdermöss i stadsdelsområdet, med målet att få en fördjupad kunskap i arternas befintliga livsmiljöer - och i nästa steg kunna vidta åtgärder som förbättrar förutsättningarna för fladdermöss.

Nämnden ansöker om 0,4 mnkr i budgetjustering för biologisk mångfald. Projektets mål är att stärka förutsättningarna för pollinatörer och fladdermöss genom att tillföra lämpliga bon i form av sandbäddar för markgravande solitärbin, insektshotell för pollinatörer samt fladdermusholkar.

Medel för klimatinvesteringar (2,3 mnkr)

Nämnden ansöker om 0,1 mnkr i budgetjustering för klimatinvesteringar för att plantera äppelträd i Kristallparken i Solberga. Projektets mål är att skapa svalka för parkens besökare genom ökad krontäckningsgrad, att tillföra fruktträd på en plats som används som rekreationsyta för flertalet målgrupper, att höja attraktiviteten på en park i ett av polisen klassat utsatt område, samt stärka den biologiska mångfalden på platsen. Kristallparkens närhet till Solbergaskogen är positiv utifrån värmeaspekten, men beskuggningen i själva parken behöver öka för mikroklimatets skull.

Nämnden ansöker om 0,5 mnkr i budgetjustering för klimatinvesteringar för att utöka krontäckningsgraden i stadsdelsområdet. Projektets mål är att skapa skugga och därmed svalka under värmeböljor. Träden bidrar till positiva mikroklimat effekter på de specifika platserna, där särskilt sårbara grupper vistas.

Nämnden ansöker om 1,0 mnkr i budgetjustering för klimatinvesteringar för att minimera restavfall och nedskräpning i stadsmiljön i stadsdelsområdet. Projektets mål är att testa och utvärdera effekten av komprimerande källsorteringskärl för att minska bilkörning i samband med avfallshantering.

Nämnden ansöker om 0,3 mnkr i budgetjustering för klimatinvesteringar för dricksvattenposter i två parklekar. Projektets mål är att besökare ska kunna vistas på platserna utan att lida stor risk för uttorkning i samband med värmeböljor och varma sommardagar. Tillgång till dricksvatten fyller en funktion även andra dagar/tidpunkter - som till exempel vid träning och lek.

Nämnden ansöker om 0,4 mnkr i budgetjustering för klimatinvesteringar för dagvattenhantering i Vinterviken. Projektets mål är att göra en dagvattenutredning.

Medel för trygghetsskapande åtgärder (3,5 mnkr)

Nämnden ansöker om sammanlagt 3,5 mnkr i budgetjustering för trygghetsskapande åtgärder enligt nedan:

Nämnden ansöker om 0,8 mnkr för projektet ”Kvinnorna i Fruängen” som syftar till att stärka känslan för lokalsamhället.

Nämnden ansöker om 0,3 mnkr till att genomföra åtgärder som leder till aktivering och befolkning av en park som idag saknar moment som bjuder in till aktivitet och rekreation.

Nämnden ansöker om 0,4 mnkr för att upprätta ett motionsspår i Solbergaskogen genom att bredda och förbättra några av de upptrampade stigar som finns i skogen, och på så vis bilda ett sammanhängande motionsspår. Platsen kan därmed aktiveras och befolkas av fler människor och fler målgrupper. Därigenom kan brott förebyggas och tryggheten öka.

Nämnden ansöker om 1,0 mnkr för naturmarken vid Trekantsparken som är i behov av en omfattande trygghetsupprustning. Insatsen går ut på att ersätta igenväxta planteringsytorna mot planteringsytor som ger en överskådlighet av platsen på avstånd. Syftet med detta är att underlätta bevakning och polisiärt arbete i området, samt skapa en tryggare och trevligare plats att vistas på.

Nämnden ansöker om 1,0 mnkr för att platsaktivera och skapa ett större utbud av aktiviteter i Trekantsparken, vilket förväntas leda till en ökad känsla av trygghet för de som besöker parken och/eller bor i närområdet.

Medel för Stockholm vid vattnet (0,6 mnkr)

Nämnden föreslås ansöka om budgetjustering för två projekt inom ramen för Stockholm vid vattnet om sammanlagt 0,6 mnkr. Nedan anges total investeringskostnad för varje projekt, och nämnden ansöker om 50 procent av denna.

Långsjöbadet har under flera års tid genomgått en omvandling för att förbättra och tillgängliggöra Långsjön för närboende och besökare. Det som återstår är att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Genom att applicera en lift, anpassad för personer med olika typer av fysisk funktionsnedsättning, kan den nyrenoverade bryggan tillgängliggöras för än fler. Bryggan i sig är tillgänglighetsanpassad men liften upp till bryggan återstår för att fullända projektet. Projektet beräknas kosta 0,4 mnkr varav nämnden ansöker om 0,2 mnkr.

Den nya solbryggan och parkmarken vid Glasmästarvägen i Herrängen tillgängliggör vattennära parkmiljöer vid Långsjön. Entrén och stråket till den nya bryggan ska i det här projektet upprustas för tillgänglighetsanpassning - genom justering av höjder, bredd och material. En tillgänglighetsanpassad trappa ska anläggas för att kunna ersätta den befintliga trappvägen. Projektet syftar till att tillgänglighetsanpassa parken vid Glasmästarbryggan. Detta för att möjliggöra rekreation för alla besökare, oavsett funktionsgrad. Projektet beräknas kosta 0,8 mnkr varav nämnden ansöker om 0,4 mnkr.

Investeringsmedel till maskiner och inventarier (7,0 mnkr)

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering med 7,0 mnkr för ökad investeringsbudget avseende inventarier och maskiner i huvudsak för ett passersystem på Fruängens vård- och omsorgsboende, projektering och utrustning av nya och befintliga förskoleavdelningar samt för förskolegårdar.

Medel för avveckling/omstrukturering av lokaler

Förvaltningen har sedan åtta år blockförhyrt lokaler av SHIS för klienter med missbruksproblematik. Verksamheten avvecklas då det inte finns underlag för så många boende samt att flertalet har andra behov än vad som kan tillgodoses inom ramen för referensboendet och det stöd som ges. Samtliga kvarvarande boende har erhållit andra boendelösningar. Stadsdelsnämnden föreslås begära budgetjustering om 0,6 mnkr för avvecklingskostnader för referensboendet Bjällran. Det avser lokaler på Västertorpsvägen 89 i Hägersten och kostnaderna beror på generella avvecklingskostnader.

Omslutningsförändringar

Ett undantag som rör åligganden gentemot andra personer än invånarna i Hägersten-Älvsjö utgörs bl.a. av försäljning av verksamhet till andra nämnder och kommuner. Sådan försäljning sker bl.a. vid äldreboenden och dagliga verksamheter för personer med funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnden bekostar dessa åtaganden med de intäkter som erhålls. Dessa kostnader och intäkter benämns omslutningsförändringar. Omslutningsförändringar uppkommer även vid vissa externa transaktioner (t.ex. migrationsintäkter som är en form av statsbidrag, hyror och avgifter för mat som pensionärer i äldreboenden betalar samt s.k. LASS-intäkter från försäkringskassan). Nämnden ska vid upprättande av budget redovisa den förändrade omslutningen till kommunstyrelsen. Utöver kostnadsramen och intäktskrav budgeteras därför kostnader och intäkter med 268,0 mnkr. Omslutningsförändringarna redovisas i tabellen nedan. I *bilaga 5* föreslås vilka priser som ska gälla vid försäljning av verksamhet till andra nämnder och kommuner under år 2023.

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Individ- och familjeomsorg exklusive socialpsykiatri		
Avser administrativ ersättning för familjerätt	6,0	-6,0
Hysesintäkter FOT-lgh	4,0	-4,0
Socialpsykiatri		
Avser försäljning till andra SDN och kommuner, boendehyror och egenavgifter	10,6	-10,6
Förskoleverksamhet		
Avser försäljning till andra SDN och kommuner	5,0	-5,0
Äldreomsorg		
Avser försäljning till andra SDN och kommuner samt boendehyror	143,0	-143,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning		
Avser försäljning till andra SDN och kommuner, LASS, boendehyror och egenavgifter	94,0	-94,0
Arbetsmarknadsåtgärder		
Avser OSA	2,4	-2,4
Barn, kultur och fritid		
Sommarkoloniverksamhet	3,0	-3,0
Summa	268,0	-268,0

Medel för lokaländamål

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beräknar i nuläget att erhålla 15,9 mnkr i bidrag för höga hyror inom förskolan 2023.

Övriga ekonomiska redovisningar

Plan för upphandling

I bilagda plan för upphandling (*bilaga 3*) redovisas en förteckning över eventuellt planerade verksamhetsupphandlingar och driftentreprenader.

System för intern kontroll, med väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan

I *bilaga 1* till verksamhetsplanen lämnas, i enlighet med stadens riktlinjer, ett förslag system för intern kontroll och i *bilaga 2* ett förslag till plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys för år 2023.

Systematiskt kvalitetsarbete

Systematiskt kvalitetsarbete

Stadsdelsnämnden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete för att utveckla och säkra verksamhetens kvalitet med utgångspunkt från Stockholms stads kvalitetsprogram. Som en del av stadsdelsnämndens systematiska kvalitetsarbete utgör väsentlighets- och riskanalys samt internkontroll en viktig del. Genom att identifiera oönskade händelser och vidta åtgärder kan stadsdelsnämnden förebygga och upprätthålla en god kvalitet i nämndens verksamheter.

För att stärka arbetet med att tillämpa Stockholms stads kvalitetsprogram förs en kontinuerlig dialog om programmet på chefsforum. Där verksamheter både kan ta del av goda exempel och dela med sig av goda exempel.

Stadsdelsnämnden har ett kvalitetsforum med representanter från respektive verksamhetsområde och avdelning. Kvalitetsforum är ett forum för att diskutera gemensamma kvalitets- och utvecklingsfrågor. Målet med nätverket är att arbeta tillsammans när det är möjligt med kvalitet och utveckling. Att arbeta tillsammans skapar arbetsglädje och engagemang hos stadsdelsnämndens medarbetare. Under året kommer kvalitetsforum bland annat att fokusera på:

- att fortsätta arbetet med att identifiera ändamålsenliga processer och aktiviteter samt tydliggöra ansvarsfördelningen,
- att synliggöra och tillgängliggöra styrdokument, och
- att ta fram en enkät för behovsinventering för stödinsatser till verksamhetsområdena för att säkerställa mål och förväntningar. Genom detta arbetssätt ökar förutsättningarna för att arbeta med rätt saker och att sluta göra det som inte längre skapar värde, eller som inte längre efterfrågas.

För att få ökad kunskap, inspiration och idéer för att utveckla den egna verksamheten samt dela med sig av goda exempel uppmuntrar stadsdelsnämnden sina verksamheter till att delta i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse.

Stadsdelsnämndens pågående och planerade innovationssatsningar

Stadsdelsnämnden främjar innovation genom att bidra med och uppmuntra till nya tankar och idéer. För att skapa goda förutsättningar för innovativa lösningar kommer stadsdelsnämnden bland annat:

- med hjälp av verktyget 2c8 visualisera och utveckla arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet,
- inventera egna digitaliserings- och innovationssatsningar,
- utbyta erfarenheter med andra om digitalisering och innovation, och
- arbeta med omvärldsanalys och ta del av extern kompetens för att öka stadsdelsnämndens möjligheter till att identifiera och lösa problem samt få in nya synsätt.

Arkiv och informationshantering

Inom området informationshantering och arkiv ska arkivorganisationen etableras med tydliga roller och ansvar för information och arkiv. Intern samverkan ska tillvaratas och utbildnings- och informationsinsatser ska genomföras för att öka kunskap om hantering av allmänna handlingar. Information ska hanteras rätt genom att hanteringsanvisningar ska vara kända och användas.

Hantering av synpunkter, klagomål och avvikelser

Förskola

Det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan omfattar kontinuerlig utveckling av metoder för att planera, genomföra, följa upp och analysera undervisningen i enlighet med läroplanen samt identifiera utvecklingsområden för att öka kvaliteten och stärka barns förutsättningar att lära och utvecklas i förskolan.

Att arbeta med kompetensutveckling utifrån identifierade behov, samt lyfta och ta till vara goda exempel inom verksamheterna är andra centrala delar i kvalitetsarbetet. Digitala plattformar och mötesformer möjliggör för fler medarbetare att ta del av kompetenshöjning och kunskapsutbyte, både lokalt på egna enheten och övergripande i stadsdelsområdet.

Social omsorg

Invånare som kommer i kontakt med socialtjänstens verksamheter ska erbjudas stöd och insatser av god kvalitet samt ges ett gott bemötande. Övergripande mål för avdelningen är att verka för rättssäkerhet, tillgänglighet, tillit och respekt för individens självbestämmande och integritet.

Klagomål och synpunkter, resultat från granskning och uppföljningar, egenkontroller, brukarundersökningar och incidenter som rapporteras enligt lex Sarah används samtliga för att systematiskt avhjälpa fel och brister samt i syfte att förbättra kvaliteten för de målgrupper som verksamheten är till för. Alla medarbetare ska ha god kännedom om stadsdelsnämndens rutiner för avvikelshantering. Under året kommer avdelningen att stärka arbetssätten kring avvikelshantering genom information- och kunskapshöjande insatser till chefer och medarbetare. Ett systematiskt uppföljningsarbete kring inkomna avvikelser bidrar till lärdom och att undvika att missförhållanden upprepas igen.

Avdelningen fortsätter att särskilt satsa på att stärka det systematiska kvalitetsarbetet genom att dokumentera processer och rutiner i verksamheterna samt genomföra riskanalys och egenkontroller.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens kvalitetsarbete handlar om att säkerställa att den äldre får en trygg och individuellt anpassad vård och omsorg. Biståndsbedömningen ska vara rättssäker och likställig.

Med hjälp av dokumenterade processer och rutiner samt ett systematiskt förbättringsarbete ska verksamheten arbeta för god kvalitet. Klagomål och synpunkter, resultat från interna och externa uppföljningar och hantering av avvikelser samt incidenter som rapporteras enligt lex Sarah och lex Maria används systematiskt för att avhjälpa fel och brister och för att utveckla verksamheten. En bra dialog med brukare och anhöriga/närstående är en förutsättning för att verksamheten ska utvecklas och förbättras.

Äldreomsorgen ska under året upprätta en avdelningsövergripande rutin för avvikelshantering och implementera ett nytt arbetssätt om en övergripande uppföljning av avvikelser inom avdelningen i syfte att dela med oss av erfarenheter och att genom ökad kunskap undvika att missförhållanden upprepas i andra verksamheter.

Samhällsplanering och intern service

Avdelningen hanterar synpunkter, klagomål och beröm som rör drift och underhåll av stadsdelsområdet utemiljö genom ärendehanteringssystemet Tyck till. Synpunkter framförs även via e-post, telefon och Facebook. Inkomna synpunkter hanteras skyndsamt och korrekt med hänsyn till komplexitet och karaktär. Felanmälningar vidarebefordras omgående till entreprenör för åtgärd. Mer komplicerade ärenden kan kräva platsbesök innan åtgärd.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör

Alex Baena
avdelningschef

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2023-01-17
Alex Baena, avdelningschef	2023-01-17